

Ewaluacja
standardów doradztwa zawodowego
dla techników/branżowych szkół I stopnia
opracowanych w ramach projektu
„Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu – wspieramy rozwój
kształcenia zawodowego
w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Poznania”
współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego
(01.04.2017 – 30.11.2019)

Spis treści

Wprowadzenie	4
1 Opis przyjętej metodyki badania.....	5
1.1 Cele ewaluacji i planowane wykorzystanie wyników.....	5
1.2 Kryteria i pytania badawcze	6
1.3 Techniki zbierania danych i realizacja badania.....	7
1.3.1 Analiza dokumentów.....	7
1.3.2 Ankieta bezpośrednia	7
1.3.3 Analiza treści stron internetowych i profili Facebook szkół.....	9
1.3.4 Analiza danych zastanych.....	10
2. Opis wyników badania.....	11
2.1 Poziom realizacji poszczególnych standardów.....	11
2.1.1 Analiza zebranych danych	11
2.1.2 Porównanie z danymi z 2019 r.	20
2.2 Co ułatwia/utrudnia realizację standardów?	27
2.2.1 Największy atut: współpraca	27
2.2.2 Postawy nauczycieli, uczniów i rodziców zaangażowanych w działania WSDZ – częściej sprzyjające, czasem utrudniające	27
2.2.3 Potrzeba rozwijania umiejętności osób odpowiedzialnych za realizację WSDZ w ankietowanych szkołach.....	28
2.2.4 Potrzeba reorganizacji WSDZ w szkołach	29
2.2.5 Potrzeba reorganizacji planu lekcji, zmian w funkcjonowaniu uczniów	30
2.2.6 Konsekwencje pandemii: edukacja zdalna jako utrudnienie	30
2.2.7 Co ułatwiało, co utrudniało realizację standardów – porównanie z danymi z roku 2019	31
2.3 Wskaźniki realizacji standardów stosowane w praktyce	33
2.3.1 Organizacja Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ).....	33
2.3.2 Tworzenie i realizacja własnej ścieżki edukacyjno-zawodowej ucznia	42
2.3.3 Wdrażanie działań służących podnoszeniu jakości kształcenia, w tym współpraca z pracodawcami	51
2.3.4 Adekwatność wskaźników - podsumowanie.....	56
3. Rekomendacje.....	63
Aneksy	69
Załącznik nr 1 Wykaz szkół zaproszonych do udziału w ewaluacji.....	69
Załącznik nr 2 Kwestionariusz ankiety.....	71

Załącznik nr 3 Fiszka do analizy zasobów stron internetowych	82
Załącznik nr 4 Fiszka do analizy profili Facebook szkół	84

Wprowadzenie

Przedmiotem ewaluacji były standardy doradztwa zawodowego dla technikum oraz dla szkół branżowych I stopnia opracowane w ramach projektu „Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu – wspieramy rozwój kształcenia zawodowego w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Poznania”¹.

Standardy zostały opracowane w roku szkolnym 2017/2018 przez zespół pracowników Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży w Poznaniu, we współpracy ze szkolnymi doradcami zawodowymi, dyrektorami szkół uczestniczących w projekcie, a także przedstawicielami Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Poznania, Wydziału Oświaty, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu Śremskiego i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Nr 5 w Poznaniu. Wypracowane rozwiązania wdrożono w roku szkolnym 2018/2019 w 22 placówkach uczestniczących w projekcie. Pierwsza ewaluacja standardów odbyła się w lipcu 2019 r.².

Niniejszy raport zawiera opis wyników, a także wniosków i rekomendacji z ewaluacji, która została przeprowadzona od czerwca do sierpnia 2021 r., czyli po 2 lata po zakończeniu wdrażania standardów. Zakres czasowy badania obejmował rok szkolny 2020/2021. Do udziału w ewaluacji zostały zaproszone wszystkie 22 placówki (branżowe szkoły I stopnia, technika i zespoły obejmujące oba typy szkół) biorące udział w projekcie oraz dodatkowo 1 placówka spoza projektu, która zdecydowała się na wdrożenie standardów. Wykaz szkół jest zamieszczony w załączniku nr 1.

Ewaluacja miała charakter wewnętrzny i została przeprowadzona przez zespół analityków z Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy Aglomeracji Poznańskiej, działającego przy Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży – partnera projektu „Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu”.

¹ Projekt był współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego i był realizowany od 01.04.2017 do 30.11.2019.

² Raport z ewaluacji jest dostępny: <https://www.cdzdm.pl/PL-H544/ewaluacja-wdrazania-standardow-doradztwa-zawodowego.html> [dostęp: 06.08.2021 r.].

1 Opis przyjętej metodyki badania

1.1 Cele ewaluacji i planowane wykorzystanie wyników

Pierwszym głównym celem badania było zgromadzenie informacji na temat stopnia wdrożenia standardów doradztwa zawodowego w 23 placówkach pod kątem ich poziomu realizacji i adekwatności wskaźników.

Pierwszy cel główny został osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- zebranie informacji dotyczących poziomu realizacji poszczególnych standardów oraz sposobu dokumentowania ich wdrożenia;
- rozpoznanie czynników ułatwiających i utrudniających realizację standardów;
- wypracowanie rekomendacji dotyczących sposobu realizacji poszczególnych standardów i modyfikacji zapisów standardów w kolejnych latach.

Drugim celem głównym było porównanie wyników z wynikami poprzedniej edycji badania z 2019 r. pod kątem ich poziomu realizacji i adekwatności wskaźników.

Drugi cel główny został osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- zestawienia danych zebranych w obu badaniach dotyczących poziomu realizacji poszczególnych standardów oraz sposobu dokumentowania ich wdrożenia;
- określenie zakresu zmian w poziomie realizacji standardów i sposobie dokumentowania ich wdrożenia;
- określenie zakresu zmian w czynnikach ułatwiających i utrudniających realizację standardów;
- określenie zakresu wdrożenia rekomendacji zasugerowanych w raporcie z ewaluacji z 2019 r.

Wyniki ewaluacji będą mogły zostać wykorzystane do:

- usprawnienia działania standardów i zwiększenia stopnia zaspokojenia potrzeb odbiorców usług doradczych (odbiorców bezpośrednich, czyli uczniów oraz odbiorców pośrednich, czyli kandydatów i absolwentów szkół);
- ustalenia, jakie zmiany w treści standardów przyczynią się do optymalizacji usług doradczych w szkołach;
- aktualizacji zapisów standardów.

1.2 Kryteria i pytania badawcze

Ewaluacja została przeprowadzona w oparciu o następujące kryteria:

- poziom realizacji – stopień wdrożenia poszczególnych standardów w praktyce szkolnej;
- adekwatności wskaźników - odpowiedności zaproponowanych wskaźników potwierdzających wdrożenie standardów do praktyki szkolnej.

W Tabeli 1 wyszczególniono pytania badawcze oraz opisano wskaźniki, które były podstawą określenia stopnia wdrożenia pod kątem poziomu realizacji i adekwatności wskaźników świadczących o realizacji standardu.

W badaniu wykorzystano dwa typy wskaźników: wskaźniki, które obejmowały deklaracje i opinie respondentów oraz wskaźniki odnoszące się do danych statystycznych.

Tabela 1. Zestawienie dotyczące metodyki badania.

Kryterium	Pytanie badawcze	Wskaźnik	Technika zbierania danych
Poziom realizacji	1. Jaki jest poziom realizacji poszczególnych standardów?	<ul style="list-style-type: none"> • Deklaracje szkolnych koordynatorów WSDZ • Dane ze stron internetowych i profili Facebook szkół • Dane własne CDZdM 	<ul style="list-style-type: none"> • Ankieta bezpośrednia • Analiza treści stron internetowych i profili Facebook • Analiza danych zastanych
	2. Jaki jest poziom realizacji poszczególnych standardów w porównaniu z wynikami ewaluacji z 2019 r.?	<ul style="list-style-type: none"> • Dane zebrane w trakcie ewaluacji w 2019 r. • Deklaracje szkolnych koordynatorów WSDZ 	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza dokumentów • Ankieta bezpośrednia
	3. Co ułatwia/utrudnia realizację poszczególnych standardów?	<ul style="list-style-type: none"> • Opinie szkolnych koordynatorów WSDZ 	<ul style="list-style-type: none"> • Ankieta bezpośrednia
	4. Co ułatwia/utrudnia realizację poszczególnych standardów w porównaniu z wynikami ewaluacji z 2019 r.?	<ul style="list-style-type: none"> • Dane zebrane w trakcie ewaluacji w 2019 r. • Opinie szkolnych koordynatorów WSDZ 	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza dokumentów • Ankieta bezpośrednia
Adekwatność wskaźników	1. Które wskaźniki zaproponowane w	<ul style="list-style-type: none"> • Deklaracje szkolnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Ankieta bezpośrednia

Kryterium	Pytanie badawcze	Wskaźnik	Technika zbierania danych
	standardzie są stosowane w praktyce? Jakie inne wskaźniki świadczą o tym, że standard jest realizowany?	koordynatorów WSDZ • Dane ze stron internetowych i profili Facebook szkół	• Analiza treści stron internetowych i profili Facebook
	2. Które wskaźniki zaproponowane w standardzie są stosowane w praktyce w porównaniu z wynikami ewaluacji z 2019 r.?	• Dane zebrane w trakcie ewaluacji w 2019 r. • Deklaracje szkolnych koordynatorów WSDZ	• Analiza dokumentów • Ankieta bezpośrednia

Źródło: opracowanie własne.

1.3 Techniki zbierania danych i realizacja badania

Ewaluację przeprowadzono w oparciu o metody ilościowe. Zastosowanie triangulacji, czyli równoległe wykorzystanie zróżnicowanych technik badawczych umożliwiło uzyskanie danych, które się uzupełniały i pozwoliły na wzajemną weryfikację. W ostatniej kolumnie Tabeli 1 zamieszono wykaz szczegółowych technik zastosowanych w toku gromadzenia danych: analiza dokumentów, ankieta bezpośrednia, analiza treści i analiza danych zastanych.

1.3.1 Analiza dokumentów

Analiza dokumentów miała na celu uzyskanie informacji na temat kontekstu formalnego wypracowania i wdrożenia standardów, a także głębsze wniknięcie w ich treść i specyfikę. Zastosowana technika była pomocna na etapie przygotowanie koncepcji ewaluacji, narzędzi badawczych i raportu. Analizą objęto następujące dokumenty:

- opis standardów doradztwa zawodowego dla techników,
- opis standardów doradztwa zawodowego dla szkół branżowych I stopnia,
- raport z ewaluacji standardów przeprowadzonej w 2019 r.

1.3.2 Ankieta bezpośrednia

Podstawową techniką badawczą była ankieta wypełniana samodzielnie przez respondentów. Dane zebrano za pomocą kwestionariusza ankiety, który składał się z 3 bloków tematycznych, łącznie z 62 pytań zamkniętych i 2 pytań otwartych. Pytania zostały częściowo zmodyfikowane wobec kwestionariusza zastosowanego w badaniu w 2019 r. Kwestionariusz ankiety zamieszczono w załączniku nr 2.

Zastosowanie tej techniki badawczej pozwoliło na zebranie deklaracji badanych na temat realizacji standardów i stosowanych wskaźników potwierdzających ich funkcjonowanie w praktyce szkolnej. Dzięki ankiecie poznano także opinie respondentów na temat mocnych stron i trudności we wdrażaniu standardów.

Do udziału w ewaluacji zostały zaproszone wszystkie placówki biorące udział w projekcie „Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu” (tj. 22 placówki, w tym: 1 branżowa szkoła I stopnia, 7 techników, 14 zespołów szkół obejmujących oba typy szkół) oraz dodatkowo Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Poznaniu (jedyna placówka spoza projektu, która wdrożyła standardy). 19 podmiotów mieściło się w Poznaniu, a 4 w województwie wielkopolskim (w gminie Śrem i w gminie Oborniki). Kwestionariusz ankiety został wysłany za pośrednictwem poczty elektronicznej do wszystkich 23 szkół objętych badaniem z prośbą o jej wypełnienie przez szkolnych koordynatorów WSDZ – kluczowe osoby odpowiedzialne za realizację standardów. W celu zapewnienia możliwie wysokiego odsetka responsywności (tj. zwrotu ankiet) kontaktowano się indywidualnie mailowo i telefonicznie z respondentami, którzy nie wypełnili kwestionariusza w przewidzianym na to czasie, prosząc o ich udział w badaniu. Dane zostały zebrane od czerwca do sierpnia 2021 r. Ankieta została wypełniona przez wszystkich respondentów, co stanowi 100 % założonej próby badawczej.

Zgromadzone dane zostały poddane analizie ilościowej, a w przypadku odpowiedzi na pytania otwarte również analizie jakościowej. W trakcie analizy:

- ustalono liczbę oraz udział procentowy deklaracji respondentów dotyczących realizacji poszczególnych standardów i wskaźników potwierdzających ich funkcjonowanie;
- określono powszechność opinii uczestników badania na temat czynników ułatwiających i utrudniających realizację standardów;
- porównano, w takim zakresie jakim było to możliwe³, wyniki procentowe dla wszystkich badanych szkół biorących udział w poszczególnych edycjach badania. Przyjęto taką metodę zestawienia danych ponieważ:
 - w ewaluacji w 2019 r. placówki będące zespołami szkół zostały poproszone o wypełnienie dwóch ankiet tj. jednej dla technikum, drugiej dla branżowej szkoły I stopnia. W bieżącej edycji badania zrezygnowano z takiego rozróżnienia, gdyż szkoły tworzące zespół placówek zazwyczaj funkcjonują jako jeden podmiot i nie rozdzielają swoich działań na dwa typy szkół.

³ Zestawienie nie zawsze było możliwe, ponieważ kwestionariusze ankiety w dwóch edycjach badania nieznacznie się od siebie różniły.

- treść standardów dla technikum i dla szkół I stopnia mają identyczną zawartość merytoryczną, a koordynatorzy WSDZ działają na rzecz zespołu obu typów placówek.
- zespoły szkół mają wspólną dla wszystkich zrzeszonych placówek jedną stronę internetową i jeden profil Facebook (por. pkt.1.3.3.) .

1.3.3 Analiza treści stron internetowych i profili Facebook szkół

Analizę treści stron internetowych i profili Facebook szkół objętych badaniem przeprowadzono przy użyciu specjalnie w tym celu skonstruowanego narzędzia analitycznego, tj. fiszki (arkusza programu Excel) oraz zbiorczej matrycy. W fiszce (której wzorec znajduje się w załącznikach nr 3 i nr 4) zebrano dane na temat:

- funkcjonowania Szkolnego Punktu Informacji i Kariery (SPInKa),
- korzystania z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM),
- bieżących działań z zakresu doradztwa zawodowego,
- organizowanych zajęć pozalekcyjnych rozwijających talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju,
- projektów kształtujących postawy przedsiębiorcze i innowacyjne uczniów,
- prowadzenia współpracy krajowej lub zagranicznej służącej podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego,
- działań dotyczących współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej.

W fiszce dotyczącej stron internetowych dodatkowo zebrano także dane na temat zamieszczenia w witrynie szkoły:

- dokumentów: WSDZ, programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły, standardów doradztwa zawodowego, programu doradztwa zawodowego na dany rok szkolny 2020/2021;
- zakładki dotyczącej doradztwa zawodowego oraz komunikatu o tym, w jaki sposób można się kontaktować z doradcą zawodowym w szkole lub o innych możliwościach uzyskania przez ucznia wsparcia w zakresie planowania kariery;
- informacji o tym, że szkoła współpracuje z podmiotami wskazanymi w standardach oraz zamieszcza linki do stron podmiotów wskazanych w dokumencie.

Konstruując dyspozycje do analizy kierowano się zapisami w standardach, dla których przykładowym wskaźnikiem jest zapis na stronie internetowej szkoły i media, w tym społecznościowe. W przypadku standardów 1.1 i 2.3 dane zbierano dodatkowo w celu uzasadnienia propozycji uzupełnienia zapisów w standardach o kolejne wskaźniki.

Analizowano treści dotyczące roku szkolnego 2020/2021. Zebrano dane ze wszystkich szkół objętych ewaluacją. W trakcie przeglądu profili Facebook szkół okazało, że ustawienia serwisu społecznościowego uniemożliwiają dostęp do polubionych listy stron internetowych i profili innych podmiotów. W związku z tym nie było możliwe zebranie danych dotyczących wskaźnika dla standardu 1.5.

Zgromadzone dane zostały poddane analizie ilościowej, a w przypadku dyspozycji otwartych – jakościowej analizie danych. Dzięki analizie zasobów internetowych uzupełniono i uszczegółowiono dane uzyskane w ankietach. Zastosowanie drugiej techniki badawczej umożliwiło także lepszą identyfikację mocnych i słabych stron wdrożonych standardów oraz wskazanie dobrych praktyk w tym zakresie. Było to szczególnie pomocne na etapie formułowania zaleceń dotyczących sposobu realizacji standardów w kolejnych latach.

1.3.4 Analiza danych zastanych

Czwartą zastosowaną techniką badawczą była analiza danych gromadzonych przez Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży, które prowadzi statystyki wewnętrzne dotyczące korzystania przez szkoły z oferty szkoleniowej oraz przez uczniów z tychże szkół z poradnictwa indywidualnego. Uzyskane informacje dotyczą szkół objętych badaniem, ale tylko tych mieszczących się na terenie miasta Poznania. Placówki spoza Poznania i uczniowie tych szkół nie mają możliwości skorzystania z usług CDZdM. Do celów analitycznych uwzględniono zatem dane z 19 poznańskich placówek objętych badaniem.

Zgromadzone dane zostały poddane analizie ilościowej. Porównano dane z roku szkolnego 2018/2019 i 2020/2021. W trakcie analizy zestawiono dane uzyskane z ankiet oraz stron internetowych i profili Facebook szkół.

2. Opis wyników badania

2.1 Poziom realizacji poszczególnych standardów

2.1.1 Analiza zebranych danych

W tabeli 2 zestawiono dane dotyczące deklarowanego poziomu realizacji poszczególnych standardów w 2021 r. z zasobami stron internetowych i profili Facebook oraz statystykami CDZdM.

Tabela 2. Deklarowane poziomy realizacji poszczególnych standardów a informacje odnalezione na stronach www i profilach szkół w mediach społecznościowych oraz statystykach CDZdM.

	Wg deklaracji	Wg audytu stron www, profili Facebook oraz dokumentów własnych CDZdM
Obszar 1: Organizacja Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ) w branżowych szkołach i technikach		
Standard 1.1. WSDZ, stanowi podstawę do opracowania programu realizacji doradztwa zawodowego, który jest spójny z programem wychowawczo – profilaktycznym szkoły.	91,3%	
Standard 1.2. Szkoła zatrudnia nauczyciela doradcę zawodowego lub wyznacza nauczyciela koordynującego realizację WSDZ, z którymi to współpracują wszyscy nauczyciele podczas tworzenia założeń WSDZ.		
Szkoła zatrudnia nauczyciela-doradcę zawodowego	56,5%	
W szkole wyznaczona jest osoba koordynująca realizację WSDZ	78,3%	
W szkole wszyscy nauczyciele projektują wspólne działania w obszarze WSDZ (współpracują z doradcą zawodowym lub koordynatorem podczas tworzenia założeń WSDZ).	65,2%	
Standard 1.3. Coroczny program doradztwa zawodowego powstaje w oparciu o...		
...diagnozę zapotrzebowania na działania wychowawcze i profilaktyczne przeprowadzoną wśród uczniów, ich rodziców i nauczycieli.	87,0%	
... diagnozę potrzeb z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego uczniów, rodziców, a także nauczycieli (zapotrzebowania na działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego przeprowadzoną wśród uczniów, ich rodziców i nauczycieli).	82,6%	
...wnioski z ewaluacji poprzedniego programu realizacji doradztwa zawodowego.	95,7%	
Standard 1.4. W szkole w ramach Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego systematycznie realizowane są zajęcia z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (rozwijające kompetencje wskazane w Ramowym Programie WSDZ i zgodne z ramowym planem nauczania obejmującym realizację zadań edukacyjnych z zakresu doradztwa zawodowego w wymiarze minimum 10 godzin dla technikum).	87,0%	
Standard 1.5. Szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z...		
...poradnią psychologiczno-pedagogiczną	82,6%	WWW: 91,3%
...placówką doskonalenia nauczycieli	47,8%	WWW: 30,4%
...lokalnymi pracodawcami	95,7%	WWW: 73,9%
...przedstawicielami firm z branż, w których kształcą się uczniowie	100,0%	WWW: 78,3%
...innymi instytucjami zewnętrznymi	56,5%	WWW: 91,3%
Standard 1.6. W szkole prowadzone są działania związane z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego.	69,6%	
Standard 1.7. W szkole systematycznie przeprowadzana jest ewaluacja WSDZ. Ewaluacja odnosi się do wszystkich działań	82,6%	

skierowanych do uczniów, ich rodziców i nauczycieli: udzielanej informacji, konsultacji indywidualnych i grupowych zajęć edukacyjnych.		
Obszar 2: Tworzenie i realizacja własnej ścieżki edukacyjno-zawodowej ucznia		
Standard 2.1. W szkole zapewnia się uczniom dostęp do usług doradczych służących rozpoznawaniu i nazywaniu własnych zasobów osobistych oraz ich wykorzystaniu w kształtowaniu swojej drogi zawodowej.	100,0%	WWW: 34,8%: kontaktu z doradcą zawodowym w czasie nauki stacjonarnej; 26,1%: kontakt z doradcą zawodowym w czasie nauki zdalnej; 21,7%: informacja o innych możliwościach uzyskania wsparcia w zakresie planowania kariery
Standard 2.2. Szkoła działa w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjności uczniów.	100,0%	WWW: 82,6% FB: 82,6%
Standard 2.3. W szkole prowadzone są zajęcia dotyczące KKZ, uzupełniania kwalifikacji, warunków rekrutacji na uczelnie wyższe, zapotrzebowania rynku, oczekiwań pracodawców, rozmów kwalifikacyjnych.	87,0%	
Standard 2.4. Nauczyciele poszczególnych przedmiotów przekazują uczniom informacje na temat zawodów, w których będą mogli wykorzystać wiedzę z nauczanego przez nich przedmiotu.	100,0%	
Standard 2.5 W szkole organizowane są zajęcia pozalekcyjne rozwijające talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju.	91,3%	WWW: 82,6% FB: 100%
Standard 2.6. W ramach realizacji doradztwa edukacyjno-zawodowego uczniowie tworzą Indywidualne Plany Kariery (IPK).	78,3%	
Standard 2.7. Szkoła wspiera uczniów w sytuacji wątpliwości związanych z wyborem zawodu, nietrafnego wyboru zawodu oraz konieczności dokonania ponownego wyboru ścieżki kształcenia.	100,0%	
Standard 2.8. W szkole funkcjonuje Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa) umożliwiający realizację działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego.	73,9%	WWW: 13% FB: 0%
Standard 2.9. Szkoła korzysta z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM).	82,6%	WWW: 47,8% FB: 30,4% CDZdM: 42,1%
Standard 2.10. W ramach WSDZ nauczyciele informują rodziców o zmianach w kształceniu zawodowym oraz o możliwościach podnoszenia przez ich dzieci kwalifikacji zawodowych w oparciu o realizowaną przez nich ścieżkę kształcenia.	95,7%	
Standard 2.11. Na stronie internetowej szkoły zamieszczona jest zakładka związana z doradztwem zawodowym.	69,6%	WWW: 52,2%
Standard 2.12. Szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej linki do stron, w szczególności:		
CDZdM	65,2%	WWW: 52,2%
Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy Aglomeracji Poznańskiej	34,8%	WWW: 34,8%
projektu Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu	78,3%	WWW: 56,5%
Szacunu dla zawodowców	69,6%	WWW: 69,6%
Centralnej Komisji Egzaminacyjnej	69,6%	WWW: 47,8%
Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej	73,9%	WWW: 52,2%
Ministerstwa Edukacji Narodowej	69,6%	WWW: 30,4%
Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej	39,1%	WWW: 30,4%
Instytutu Badań Edukacyjnych	26,1%	WWW: 17,4%
Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji	39,1%	WWW: 21,7%
powiatowych urzędów pracy	52,2%	WWW: 26,1%
Wojewódzkiego Urzędu Pracy	47,8%	WWW: 26,1%

Obszar 3: Wdrażanie działań służących podnoszeniu jakości kształcenia, w tym współpraca z pracodawcami (wyniki średnie)		
Standard 3.1. W szkole...		
...monitoruje się osiągnięcia uczniów w cyklu kształcenia	95,7%	
...bada się losy absolwentów.	87,0%	
Standard 3.2. Pracodawcy...		
...biorą udział w analizie wyników egzaminów zawodowych	47,8%	
a wnioski z analizy są wykorzystywane do ewentualnej modyfikacji programów nauczania, we współpracy z pracodawcami	60,9%	
Standard 3.3. Pracodawcy biorą udział w doskonaleniu zawodowym nauczycieli, w szczególności nauczycieli kształcenia zawodowego, w zakresie aktualnych rozwiązań technologicznych z danego obszaru kształcenia zawodowego.	60,9%	
Standard 3.4. W szkole prowadzona jest współpraca krajowa lub zagraniczna służąca podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego.	95,7%	WWW: 87,0% FB: 78,3%
Standard 3.5. Szkoła przygotowuje uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej.	95,7%	WWW: 60,9% FB: 69,6%

Źródło: opracowanie własne.

Analiza danych wskazuje, że **wszystkie** szkoły (100%) uczestniczące w badaniu zadeklarowały, że realizują następujące standardy:

- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z przedstawicielami firm reprezentujących branże, w których kształceni są uczniowie (**standard nr 1.5**);
- w szkole zapewnia się uczniom dostęp do usług doradczych służących rozpoznawaniu i nazywaniu własnych zasobów osobistych oraz ich wykorzystaniu w kształtowaniu swojej drogi zawodowej (**standard 2.1**);
- szkoła działa w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjności uczniów (**standard 2.2**);
- nauczyciele przedmiotów przekazują uczniom informacje na temat zawodów, w których będą mogli wykorzystać wiedzę z nauczanego przez nich przedmiotu (**standard 2.4**);
- szkoła wspiera uczniów w sytuacji wątpliwości związanych z wyborem zawodu, nietrafnego wyboru zawodu oraz konieczności dokonania ponownego wyboru ścieżki kształcenia (**standard 2.7**).

Przegląd profili Facebook wskazuje, że we **wszystkich** szkołach:

- organizowane są zajęcia pozalekcyjne rozwijające talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju (**standard 2.5**).

Zdecydowana większość szkół (80% szkół i więcej) zadeklarowała, że realizuje następujące standardy:

- WSDZ stanowi podstawę do opracowania programu realizacji doradztwa zawodowego, który jest spójny z programem wychowawczo-profilaktycznym szkoły (**standard 1.1**);

- coroczny program doradztwa zawodowego powstaje w oparciu wnioski z ewaluacji poprzedniego programu realizacji doradztwa zawodowego (**standard nr 1.3**);
- coroczny program doradztwa zawodowego powstaje w oparciu o diagnozę zapotrzebowania na działania wychowawcze i profilaktyczne przeprowadzoną wśród uczniów, ich rodziców i nauczycieli (**standard 1.3**);
- coroczny program doradztwa zawodowego powstaje w oparciu o diagnozę zapotrzebowania na działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego przeprowadzoną wśród uczniów, ich rodziców i nauczycieli (**standard 1.3**);
- w szkole w ramach WSDZ systematycznie realizowane są zajęcia z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (rozwijające kompetencje wskazane w Ramowym Programie WSDZ i zgodne z ramowym planem nauczania obejmującym realizację zadań edukacyjnych z zakresu doradztwa zawodowego w wymiarze minimum 10 godzin dla szkoły branżowej/technikum) (**standard 1.4**);
- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z poradnią psychologiczno-pedagogiczną (**standard 1.5**);
- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z pracodawcami z lokalnego rynku pracy (**standard 1.5**);
- w szkole jest systematycznie przeprowadzana ewaluacja WSDZ w zakresie wszystkich działań skierowanych do uczniów, ich rodziców i nauczycieli (udzielanej informacji, konsultacji indywidualnych i grupowych zajęć edukacyjnych) (**standard 1.7**);
- w szkole są prowadzone zajęcia dotyczące: rekrutacji do szkoły branżowej II stopnia (w przypadku branżowych szkół I stopnia), warunków rekrutacji na studia wyższe (w przypadku techników, KKZ, uzupełnienia kwalifikacji), zapotrzebowana rynku, oczekiwań pracodawców, rozmów kwalifikacyjnych (**standard 2.3**);
- w szkole są organizowane zajęcia pozalekcyjne rozwijające talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju (**standard 2.5**);
- szkoła korzysta z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM) (**standard 2.9**);
- w ramach WSDZ nauczyciele informują rodziców o zmianach w kształceniu zawodowym oraz o możliwościach podnoszenia przez ich dzieci kwalifikacji zawodowych w oparciu o realizowaną przez nich ścieżkę kształcenia (**standard 2.10**);
- w szkole monitoruje się osiągnięcia uczniów w cyklu kształcenia (**standard 3.1**);
- w szkole bada się losy absolwentów (**standard 3.1**);

- w szkole prowadzona jest współpraca krajowa lub zagraniczna służąca podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego (**standard 3.4**);
- szkoła przygotowuje uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej (**standard 3.5**).

Przegląd stron internetowych dostarczył informacji, że **zdecydowana większość szkół (80% i więcej)** w roku szkolnym 2020/2021:

- współpracuje z poradnią psychologiczno-pedagogiczną (**standard 1.5**);
- współpracuje z innymi instytucjami zewnętrznymi⁴ (**standard 1.5**);
- realizuje projekty kształtujące postawy przedsiębiorcze uczniów (**standard 2.2**);
- organizuje zajęcia pozalekcyjne rozwijające talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju (**standard 2.5**);
- prowadzi współpracę krajową lub zagraniczną służącą podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego (**standard 3.4**).

Przegląd profili Facebook potwierdził, że **zdecydowana większość szkół (80% i więcej)** w roku szkolnym 2020/2021:

- kształtuje postawy przedsiębiorcze i innowacyjne uczniów (**standard 2.2**).

Większość szkół (50% do 79%) zadeklarowała, że realizuje następujące standardy:

- wszyscy nauczyciele współpracują z doradcą zawodowym lub koordynatorem podczas tworzenia założeń WSDZ (**standard 1.2**);
- szkoła zatrudnia nauczyciela doradcę zawodowego (**standard 1.2**);
- szkoła wyznacza nauczyciela koordynującego realizację WSDZ (**standard 1.2**);
- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z innymi instytucjami zewnętrznymi⁵ (**standard 1.5**);

⁴ Były to m.in.: Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Poznaniu, firmy i instytucje publiczne (przyszli pracodawcy lub podmioty świadczące usługi związane z obszarem kształcenia, por. pozostałe podmioty współpracujące wskazane w standardzie 1.5), fundacje i stowarzyszenia (zajmujące się głównie wymianą młodzieży, pomocą charytatywną), innymi placówkami oświatowymi z Miasta i regionu, instytucje szkoleniowe, izby przemysłowo-handlowe polskie i zagraniczne, stowarzyszenia branżowe, uczelnie wyższe.

⁵ Badani wymienili m.in.: CDZdM, Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego, firmy i instytucje publiczne – potencjalni pracodawcy związani z branżą w której prowadzone jest kształcenie (por. pyt. 13 i 14 kwestionariusza ankiety), firmy i organizacje pozarządowe zajmujące się doradztwem zawodowym, instytucje publiczne wspierające przedsiębiorców (np. Urząd Skarbowy, Wydział Działalności Gospodarczej Urzędu Miasta Poznania, ZUS, Poznański Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości), instytucje szkoleniowe (w tym zajmujące się potwierdzaniem kwalifikacji), szkoły i instytucje zagraniczne (w ramach realizowanych

- w szkole są prowadzone działania związane z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego (**standard 1.6**);
- w ramach realizacji doradztwa edukacyjno-zawodowego uczniowie tworzą Indywidualne Plany Kariery (IPK) (**standard 2.6**);
- w szkole funkcjonuje Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa) umożliwiający realizację działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (**standard 2.8**);
- na stronie internetowej szkoły zamieszczona jest zakładka związana z doradztwem zawodowym (**standard 2.11**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej link do strony CDZdM (**standard 2.12**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej linki do stron projektu „Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu” (**standard 2.12**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej link do strony „Szacun dla zawodowców” (**standard 2.12**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej link do strony Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (**standard 2.12**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej linki do stron Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej (**standard 2.12**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej link do strony Ministerstwa Edukacji Narodowej (**standard 2.12**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej link do strony powiatowych urzędów pracy (**standard 2.12**);
- wnioski z analizy wyników egzaminów zawodowych są wykorzystywane do ewentualnej modyfikacji programów nauczania, we współpracy z pracodawcami (**standard 3.2**);
- pracodawcy biorą udział w doskonaleniu zawodowym nauczycieli, w szczególności nauczycieli kształcenia zawodowego, w zakresie aktualnych rozwiązań technologicznych z danego obszaru kształcenia zawodowego (**standard 3.3**).

Przegląd stron internetowych dostarczył informacji, że **większość szkół (od 50% do 79%)** w roku szkolnym 2020/2021:

- współpracuje z pracodawcami lokalnego rynku pracy (**standard 1.5**);
- współpracuje z przedstawicielami firm reprezentujących branże, w których kształceni są uczniowie (**standard 1.5**),

projektów), Młodzieżowe Centrum Kariery/OHP, Powiatowy Urząd Pracy, Punkt Informacji Europejskiej- Europe Direct przy Wielkopolskiej Izbie Rzemieślniczej, stowarzyszenia branżowe, uczelnie wyższe.

- zamieszcza na stronie internetowej szkoły zakładkę dotyczącą doradztwa zawodowego (**standard 2.11**),
- zamieszcza na swojej stronie internetowej link do strony CDZdM (**standard 2.12**),
- zamieszcza na swojej stronie internetowej link do strony projektu „Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu” (**standard 2.12**),
- zamieszcza na swojej stronie internetowej link do strony „Szacun dla zawodowców” (**standard 2.12**),
- link do strony Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej (OKE) (**standard 2.12**);
- podejmuje działania dotyczących współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej (**standard 3.5**).

Przegląd profili Facebook wskazuje, że **większość szkół (50%-79%)** w roku szkolnym 2020/2021 umieszcza informację, że:

- prowadzi współpracę krajową lub zagraniczną służącą podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego (**standard 3.4**);
- podejmuje działania we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej (**standard 3.5**).

Standardy, których realizację deklaruje **mniej niż 50%** szkół to:

- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z placówką doskonalenia nauczycieli (**standard 1.5**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej link do zakładki Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy Aglomeracji Poznańskiej (**standard 2.12**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej link do strony Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej (**standard 2.12**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej link do strony Instytutu Badań Edukacyjnych (**standard 2.12**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej link do strony Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (**standard 2.12**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej link do strony Wojewódzkiego Urzędu Pracy (**standard 2.12**);
- pracodawcy biorą udział w analizie wyników egzaminów zawodowych (**standard 3.2**).

Przegląd stron internetowych wskazał, że **mniej niż połowa** szkół w roku szkolnym 2020/2021 zamieściła na swojej stronie internetowej:

- informacje, że szkoła współpracuje z placówką doskonalenia nauczycieli (**standard 1.5**);
- informację o tym w jaki sposób można się kontaktować z doradcą zawodowym stacjonarnie (np. godziny dyżurów) (**standard 2.1**);
- informację o tym w jaki sposób można się kontaktować z doradcą zawodowym w sytuacji nauki zdalnej (**standard 2.1**);
- informację o innych możliwościach uzyskania przez ucznia wsparcia w zakresie planowania kariery (w przypadku braku doradcy w szkole) (**standard 2.1**);
- informację na temat tego, że w szkole funkcjonuje Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa) (**standard 2.8**);
- korzysta z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM) (**standard 2.9**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej link do zakładki OGIRPAP, do strony Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE), Ministerstwa Edukacji Narodowej (MEN) /MENiN, Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej (WIR), Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji, Instytutu Badań Edukacyjnych (IBE), najbliższego powiatowego urzędu pracy (PUP), Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu (WUP) (**standard 2.12**).

Przeгляд profili Facebook wskazuje, że **mniej niż 50%** szkół w roku szkolnym 2020/2021 umieszcza informację o tym, że:

- ma funkcjonujący Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa) (**standard 2.8**);
- korzysta z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM) (**standard 2.9**).

Informacje pochodzące ze wszystkich trzech źródeł danych potwierdzają, że następujące standardy są realizowane przez minimum 80% szkół: szkoła działa w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych uczniów (**standard 2.2**), w szkole organizowane są zajęcia pozalekcyjne rozwijające talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju (**standard 2.5**). Informacja, że w ponad 80% szkół prowadzona jest współpraca krajowa lub zagraniczna służąca podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego (**standard 3.4**) została potwierdzona poprzez deklaracje respondentów i dane zamieszczone na stronach internetowych (dane z profilu Facebook potwierdziły, że 78,3% szkół realizuje ten standard). Z kolei informacja o realizowaniu na podobnym poziomie standardu: szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z poradnią psychologiczno-pedagogiczną (**standard 1.5**) została potwierdzona poprzez deklaracje respondentów i dane zamieszczone na stronach internetowych (nie zbierano danych z profilu Facebook).

W przypadku części standardów z deklaracji respondentów wynika, że są one realizowane. Nie znajduje to jednak potwierdzenia w informacjach zamieszczanych w zasobach internetowych szkół. Zgodnie z zapisami treści standardu o wyborze wskaźnika decyduje szkolny koordynator WSDZ. W związku z tym sposoby potwierdzenia realizacji standardów w różnych szkołach mogły być inne niż zamieszczenie informacji na stronie internetowej lub w mediach społecznościowych.

Największe rozbieżności w źródłach danych dotyczą następujących standardów:

- 56,5% (13) koordynatorów zadeklarowało, że w ramach realizacji WSDZ szkoła współpracuje z innymi instytucjami zewnętrznymi (**standard 1.5**). Analiza stron internetowych wykazała, że taką współpracę realizuje 91,3% (21) szkół;
- wszyscy koordynatorzy biorący udział w badaniu zadeklarowali, że w szkole zapewnia się uczniom dostęp do usług doradczych służących rozpoznawaniu i nazywaniu własnych zasobów osobistych oraz ich wykorzystaniu w kształtowaniu swojej drogi zawodowej (**standard 2.1**). Informacje o możliwościach skorzystania z usług doradczych są jednak umieszczone tylko na nielicznych stronach internetowych. Przekaz dotyczący:
 - tego, w jaki sposób można się kontaktować z doradcą zawodowym stacjonarnie (np. godziny dyżurów) umieściło 34,8 % (8) szkół;
 - tego, w jaki sposób można się kontaktować z doradcą zawodowym w sytuacji nauki zdalnej umieściło jedynie 26,1 % (6) szkół;
 - innych możliwości uzyskania przez ucznia wsparcia w zakresie planowania kariery (w przypadku braku doradcy w szkole) umieściło zaledwie 21,7 % (5) szkół;
- 73,9% (17) koordynatorów zadeklarowało, że w szkole funkcjonuje Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa) umożliwiający realizację działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (**standard 2.8**), ale tylko 13,0 % (3) szkół umieściło informacje o jego funkcjonowaniu na stronie internetowej. W żadnej szkole ani jeden post na profilu Facebook nie odnosił się do działalności takiego Punktu;
- 82,6% (19) koordynatorów zadeklarowało, że ich szkoła korzysta z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM) (**standard 2.9**). W aktualnościach na swojej stronie internetowej poinformowało o tym 47,8 % (11) szkół, a na profilu Facebook tylko 30,4 % (7) poznańskich szkół. Natomiast z informacji gromadzonych przez pracowników CDZdM w toku świadczenia usług doradczych wynika, że w roku szkolnym 2020/2021 42,1% (8) poznańskich szkół korzystało z oferty szkoleniowej, a uczniowie z 26,32% (5) poznańskich szkół korzystało z porad indywidualnych;

- 69,6 % (16) koordynatorów zadeklarowało, że ich szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej link do Ministerstwa Edukacji Narodowej (**standard 2.12**), ale tylko na 30,4% (7) stronach internetowych taka informacja była zamieszczona;
- 95,7% (22) koordynatorów zadeklarowało, że szkoła przygotowuje uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej (**standard 3.5**). 60,9% (14) szkół informowało o takiej współpracy na stronach internetowych i 69,6% (16) szkół na profilu Facebook.

Należy zaznaczyć, że w przypadku niektórych standardów porównanie danych z różnych źródeł nie było możliwe, ponieważ pozyskano informacje tylko z ankiet bezpośrednich.

2.1.2 Porównanie z danymi z 2019 r.

W tabeli 3 zestawiono dane z obu edycji badania dotyczące deklarowanego poziomu realizacji standardów w trzech obszarach.

Tabela 3. Deklarowany poziom realizacji standardów w dwóch edycjach badania.

POZIOM WDROŻENIA OGÓŁEM	2019	2021
Obszar 1: Organizacja Wewnętrzznego Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ) w badanych szkołach	79,2%	78,6%
Obszar 2: Tworzenie i realizacja własnej ścieżki edukacyjno – zawodowej ucznia	72,2%	71,5%
Obszar 3: Wdrażanie działań służących podnoszeniu jakości kształcenia, w tym współpraca z pracodawcami	61,6%	77,6%

Źródło: Badania własne.

Poziom realizacji w pierwszym i w drugim obszarze jest na podobnym poziomie, co w 2019 r. i wynosi odpowiednio prawie 80% i nieco powyżej 70%. Z kolei w trzecim obszarze nastąpił znaczny wzrost – prawie o 20%. Wynika on z tego, że znacznie więcej szkół, realizuje **standard 3.2.:** Pracodawcy biorą udział w analizie wyników egzaminów zawodowych. Wnioski z analizy są wykorzystywane do ewentualnej modyfikacji programów nauczania, we współpracy z pracodawcami.

W tabeli 4 zestawiono dane z obu edycji badania dotyczące deklarowanego poziomu wdrożenia poszczególnych standardów .

Tabela 4. Deklarowany poziom wdrożenia standardów porównanie wskazań z dwóch edycji badania.

Obszar 1: Organizacja Wewnętrzznego Systemu Doradztwa Zawodowego.		
	2019	2021
Standard 1.1. WSDZ, stanowi podstawę do opracowania programu realizacji doradztwa zawodowego, który jest spójny z programem wychowawczo – profilaktycznym szkoły.	100,0%	91,3%

Standard 1.2. Szkoła zatrudnia nauczyciela doradcę zawodowego lub wyznacza nauczyciela koordynującego realizację WSDZ, z którymi to współpracują wszyscy nauczyciele podczas tworzenia założeń WSDZ.		
Szkoła zatrudnia nauczyciela-doradcę zawodowego	b/d	56,5%
W szkole wyznaczona jest osoba koordynująca realizację WSDZ	100,0%	78,3%
W szkole wszyscy nauczyciele projektują wspólne działania w obszarze WSDZ (współpracują z doradcą zawodowym lub koordynatorem podczas tworzenia założeń WSDZ).	75,9%	65,2%
Standard 1.3. Coroczny program doradztwa zawodowego powstaje w oparciu o...		
...diagnozę zapotrzebowania na działania wychowawcze i profilaktyczne przeprowadzoną wśród uczniów, ich rodziców i nauczycieli.	b/d	87,0%
...diagnozę potrzeb z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego uczniów, rodziców, a także nauczycieli (zapotrzebowania na działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego przeprowadzoną wśród uczniów, ich rodziców i nauczycieli).	96,6%	82,6%
...wnioski z ewaluacji poprzedniego programu realizacji doradztwa zawodowego?	b/d	95,7%
Standard 1.4. W szkole w ramach Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego systematycznie realizowane są zajęcia z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego (rozwijające kompetencje wskazane w Ramowym Programie WSDZ i zgodne z ramowym planem nauczania obejmującym realizację zadań edukacyjnych z zakresu doradztwa zawodowego w wymiarze minimum 10 godzin dla technikum).	100,0%	87,0%
Standard 1.5. Szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z...		
...poradnią psychologiczno – pedagogiczną	75,9%	82,6%
...placówką doskonalenia nauczycieli	65,5%	47,8%
...lokalnymi pracodawcami	b/d	95,7%
...przedstawicielami firm z branż, w których kształcą się uczniowie	93,1%	100,0%
...innymi instytucjami zewnętrznymi	62,1%	56,5%
Standard 1.6. W szkole prowadzone są działania związane z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego.	82,8%	69,6%
Standard 1.7. W szkole systematycznie przeprowadzana jest ewaluacja WSDZ. Ewaluacja odnosi się do wszystkich działań skierowanych do uczniów, ich rodziców i nauczycieli: udzielanej informacji, konsultacji indywidualnych i grupowych zajęć edukacyjnych.	82,8%	82,6%
Obszar 2: Tworzenie i realizacja własnej ścieżki edukacyjno-zawodowej ucznia		
	2019	2021
Standard 2.1. W szkole zapewnia się uczniom dostęp do usług doradczych służących rozpoznawaniu i nazywaniu własnych zasobów osobistych oraz ich wykorzystaniu w kształtowaniu swojej drogi zawodowej.	75,9%	100,0%
Standard 2.2. Szkoła działa w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjności uczniów.	93,1%	100,0%
Standard 2.3. W szkole prowadzone są zajęcia dotyczące KKZ, uzupełniania kwalifikacji, warunków rekrutacji na uczelnie wyższe, zapotrzebowania rynku, oczekiwań pracodawców, rozmów kwalifikacyjnych.	72,4%	87,0%
Standard 2.4. Nauczyciele poszczególnych przedmiotów przekazują uczniom informacje na temat zawodów, w których będą mogli wykorzystać wiedzę z nauczanego przez nich przedmiotu.	89,7%	100,0%
Standard 2.5 W szkole organizowane są zajęcia pozalekcyjne rozwijające talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju.	82,8%	91,3%
Standard 2.6. W ramach realizacji doradztwa edukacyjno - zawodowego uczniowie tworzą Indywidualne Plany Kariery (IPK).	79,3%	78,3%
Standard 2.7. Szkoła wspiera uczniów w sytuacji wątpliwości związanych z wyborem zawodu, nietrafnego wyboru zawodu oraz konieczności dokonania ponownego wyboru ścieżki kształcenia.	93,1%	100,0%
Standard 2.8. W szkole funkcjonuje Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa) umożliwiający realizację działań z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego.	27,6%	73,9%
Standard 2.9. Szkoła korzysta z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM).	79,3%	82,6%
Standard 2.10. W ramach WSDZ nauczyciele informują rodziców o zmianach w kształceniu zawodowym oraz o możliwościach podnoszenia przez ich dzieci kwalifikacji zawodowych w oparciu o realizowaną przez nich ścieżkę kształcenia.	86,2%	95,7%

Standard 2.11. Na stronie internetowej szkoły zamieszczona jest zakładka związana z doradztwem zawodowym.	72,0%	69,6%
Standard 2.12. Szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej linki do stron, w szczególności:		
projektu Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu (www.kzks-poznan.pl)	58,6%	78,3%
Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej (www.oke.poznan.pl)	55,2%	73,9%
akcji Szacun dla zawodowców (www.zawodowcy.poznan.pl)	62,1%	69,6%
Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (www.cke.gov.pl)	51,7%	69,6%
Ministerstwa Edukacji Narodowej (www.men.gov.pl) (2021: Ministerstwa Edukacji i Nauki)	48,3%	69,6%
CDZdM i Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy Aglomeracji Poznańskiej (2021: CDZdM)	55,2%	65,2%
powiatowych urzędów pracy,	b/d	52,2%
Wojewódzkiego Urzędu Pracy.	b/d	47,8%
Wielkopolskiej Izby Rzemieśniczej (www.wir.org.pl)	37,9%	39,1%
Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (www.kwalifikacje.gov.pl)	27,6%	39,1%
Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy Aglomeracji Poznańskiej,	b/d	34,8%
Instytutu Badań Edukacyjnych (www.kwalifikacje.edu.pl)	27,6%	26,1%
Obszar 3: Wdrażanie działań służących podnoszeniu jakości kształcenia, w tym współpraca z pracodawcami		
	2019	2021
Standard 3.1. W szkole...		
...monitoruje się osiągnięcia uczniów w cyklu kształcenia	96,6%	95,7%
...bada się losy absolwentów.	89,7%	87,0%
Standard 3.2. Pracodawcy...		
...biorą udział w analizie wyników egzaminów zawodowych	13,8%	47,8%
a wnioski z analizy są wykorzystywane do ewentualnej modyfikacji programów nauczania, we współpracy z pracodawcami	34,5%	60,9%
Standard 3.3. Pracodawcy biorą udział w doskonaleniu zawodowym nauczycieli, w szczególności nauczycieli kształcenia zawodowego, w zakresie aktualnych rozwiązań technologicznych z danego obszaru kształcenia zawodowego.	62,1%	60,9%
Standard 3.4. W szkole prowadzona jest współpraca krajowa lub zagraniczna służąca podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego.	89,7%	95,7%
Standard 3.5. Szkoła przygotowuje uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej.	93,1%	95,7%

Źródło: Badania własne.

Porównując deklaracje respondentów z deklaracjami złożonymi w ankietach w 2019 r. można stwierdzić, że większość standardów jest wdrożona na **podobnym poziomie** (różnica w odpowiedziach nie więcej niż 10%) jak 2 lata temu. Do tych standardów należą:

- Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego, zwany dalej WSDZ, stanowi podstawę do opracowania programu realizacji doradztwa zawodowego, który jest spójny z programem wychowawczo-profilaktycznym szkoły (**standard 1.1**);
- w szkole jest zatrudniony nauczyciel doradca zawodowy lub jest wyznaczony nauczyciel koordynujący realizację WSDZ (**standard 1.2**)⁶;

⁶ 56,5% badanych potwierdziło, że w szkole jest zatrudniony nauczyciel doradca zawodowy, a 78,3% że w placówce jest wyznaczony nauczyciel koordynujący realizację WSDZ. Dwa lata wcześniej 100% szkół biorących udział w badaniu deklarowało, że jest wyznaczona osoba koordynująca realizację WSDZ (w 2019 r. nie zbierano danych dotyczących zatrudnienia doradcy zawodowego).

- wszyscy nauczyciele podczas tworzenia założeń WSDZ współpracują z nauczycielem doradcą zawodowym lub nauczycielem koordynującym realizację WSDZ (**standard 1.2**);
- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, przedstawicielami firm reprezentujących branże, w których kształceni są uczniowie, instytucjami zewnętrznymi (**standard 1.5**);
- w szkole systematycznie przeprowadzana jest ewaluacja WSDZ. Ewaluacja odnosi się do wszystkich działań skierowanych do uczniów, ich rodziców i nauczycieli: udzielanej informacji, konsultacji indywidualnych i grupowych zajęć edukacyjnych (**standard 1.7**);
- szkoła działa w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjności uczniów. (**standard 2.2**);
- w szkole organizowane są zajęcia pozalekcyjne rozwijające talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju (**standard 2.5**);
- w ramach realizacji doradztwa edukacyjno-zawodowego uczniowie tworzą Indywidualne Plany Kariery(IPK) (**standard 2.6**);
- szkoła wspiera uczniów w sytuacji wątpliwości związanych z wyborem zawodu, nietrafnego wyboru zawodu oraz konieczności dokonania ponownego wyboru ścieżki kształcenia (**standard 2.7**);
- szkoła korzysta z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM) (**standard 2.9**)⁷;
- w ramach WSDZ nauczyciele informują rodziców o zmianach w kształceniu zawodowym oraz o możliwościach podnoszenia przez ich dzieci kwalifikacji zawodowych w oparciu o realizowaną przez nich ścieżkę kształcenia (**standard 2.10**);
- na stronie internetowej szkoły zamieszczona jest zakładka związana z doradztwem zawodowym (**standard 2.11**);

Po dokonaniu aktualizacji danych z 2021 r. okazuje się, że tą część standardu spełniają wszystkie badane szkoły: w każdej placówce jest albo zatrudniony doradca, albo jest wyznaczona osoba koordynatora, albo są obie osoby. Wynik procentowy wynika z tego, że nie wszystkie szkoły, które zatrudniają doradcę zawodowego, wyznaczają nauczyciela koordynującego realizację WSDZ. Natomiast we wszystkich szkołach, które nie zatrudniają doradcę zawodowego, jest wyznaczona osoba koordynująca realizację WSDZ.

⁷ Deklaracje respondentów świadczą o niewielkim wzroście poziomu wdrożenia tego wskaźnika. W 2019 r. wynosił 79,3%, a w 2021 r. 82,6%. Dane wewnątrz CDZdM świadczą jednak, że poziom realizacji tego standardu uległ znacznemu obniżeniu. W roku szkolnym 2018/2019 z oferty szkoleniowej CDZdM korzystało 78,95 % (15) poznańskich szkół, a uczniowie z 47,37 % (9) poznańskich szkół z poradnictwa indywidualnego. Natomiast w roku szkolnym 2020/2021 42,11% (8) poznańskich szkół korzystało z oferty szkoleniowej, a uczniowie z 26,32% (5) poznańskich szkół korzystało z porad indywidualnych.

- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej linki do stron CDZdM i Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy Aglomeracji Poznańskiej⁸, „Szacunu dla zawodowców”, Wielkopolskiej Izby Rzemieśniczej i Instytutu Badań Edukacyjnych (**standard 2.12**);
- w szkole monitoruje się osiągnięcia uczniów w cyklu kształcenia oraz bada losy absolwentów (**standard 3.1**);
- pracodawcy biorą udział w doskonaleniu zawodowym nauczycieli, w szczególności nauczycieli kształcenia zawodowego, w zakresie aktualnych rozwiązań technologicznych z danego obszaru kształcenia zawodowego (**standard 3.3**);
- w szkole prowadzona jest współpraca krajowa lub zagraniczna służąca podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego (**standard 3.4**);
- szkoła przygotowuje uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej (**standard 3.5**).

Niektóre standardy, pomimo że respondenci odpowiedzieli podobnie w obu edycjach badania, nadal są realizowane **przez mniej niż 80% placówek**. Dotyczy to następujących standardów:

- wszyscy nauczyciele podczas tworzenia założeń WSDZ współpracują z nauczycielem doradcą zawodowym lub nauczycielem koordynującym realizację WSDZ (**standard 1.2**);
- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z instytucjami zewnętrznymi (**standard 1.5**);
- w ramach realizacji doradztwa edukacyjno-zawodowego uczniowie tworzą Indywidualne Plany Kariery (IPK) (**standard 2.6**);
- na stronie internetowej szkoły zamieszczona jest zakładka związana z doradztwem zawodowym (**standard 2.11**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej linki do stron CDZdM i Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy Aglomeracji Poznańskiej⁹, „Szacunu dla zawodowców”, Wielkopolskiej Izby Rzemieśniczej i Instytutu Badań Edukacyjnych (**standard 2.12**);
- pracodawcy biorą udział w doskonaleniu zawodowym nauczycieli, w szczególności nauczycieli kształcenia zawodowego, w zakresie aktualnych rozwiązań technologicznych z danego obszaru kształcenia zawodowego (**standard 3.3**).

Wzrost deklarowanego poziomu (różnica w odpowiedziach więcej niż 10%) wdrożenia standardu odnosi się do następujących standardów:

⁸ W 2019 r. dane dla obu podmiotów zbierano łącznie.

⁹ W 2019 r. dane dla obu podmiotów zbierano łącznie.

- w szkole zapewnia się uczniom dostęp do usług doradczych służących rozpoznawaniu i nazywaniu własnych zasobów osobistych oraz ich wykorzystaniu w kształtowaniu swojej drogi zawodowej (**standard 2.1**);
- w branżowych szkołach I stopnia prowadzone są zajęcia dotyczące rekrutacji do szkoły branżowej II stopnia, KKZ, uzupełnienia kwalifikacji, zapotrzebowana rynku, oczekiwań pracodawców, rozmów kwalifikacyjnych (**standard 2.3**);
- nauczyciele poszczególnych przedmiotów przekazują uczniom informacje na temat zawodów, w których będą mogli wykorzystać wiedzę z nauczanego przez nich przedmiotu (**standard 2.4**);
- w szkole funkcjonuje Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa) umożliwiający realizację działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (**standard 2.8**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej linki do stron projektu Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji (**standard 2.12**)¹⁰;
- pracodawcy biorą udział w analizie wyników egzaminów zawodowych. Wnioski z analizy są wykorzystywane do ewentualnej modyfikacji programów nauczania, we współpracy z pracodawcami (**standard 3.2**).

Największy procentowy wzrost deklaracji respondentów nastąpił w realizacji następujących standardów:

- w szkole zapewnia się uczniom dostęp do usług doradczych służących rozpoznawaniu i nazywaniu własnych zasobów osobistych oraz ich wykorzystaniu w kształtowaniu swojej drogi zawodowej (**standard 2.1**);
- w szkole funkcjonuje Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa) umożliwiający realizację działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (**standard 2.8**);
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej linki do strony Ministerstwa Edukacji Narodowej (**standard 2.12**);
- pracodawcy biorą udział w analizie wyników egzaminów zawodowych. Wnioski z analizy są wykorzystywane do ewentualnej modyfikacji programów nauczania, we współpracy z pracodawcami (**standard 3.2**).

Jednocześnie należy zaznaczyć, że standard:

¹⁰ W porównaniu z deklaracjami złożonymi przez respondentów w 2019 r. ówczesne deklaracje świadczyły o niższym poziomie wdrożenia tego standardu, ale były bardziej zbliżone do danych zebranych w wyniku przeglądu stron internetowych z 2021 r.

- pracodawcy biorą udział w analizie wyników egzaminów zawodowych (**standard 3.2**) pomimo wzrostu odpowiedzi pozytywnych jest nadal realizowany na bardzo niskim poziomie – przez ok. 50% szkół.

Poziom wdrożenia niektórych standardów **obniżył się**. W porównaniu z 2019 r. mniej respondentów deklaroowało wdrożenie następujących standardów (różnica w odpowiedziach więcej niż 10%):

- coroczny program doradztwa zawodowego powstaje w oparciu o: diagnozę zapotrzebowania na działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego przeprowadzoną zarówno wśród uczniów, ich rodziców, a także nauczycieli (**standard 1.3**);
- w szkole w ramach Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego systematycznie realizowane są zajęcia z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (**standard 1.4**);
- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z placówką doskonalenia nauczycieli (**standard 1.5**);
- w szkole prowadzone są działania związane z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego (**standard 1.6**).

Należy zauważyć, że zgodnie z deklaracjami respondentów niektóre standardy są realizowane przez mniejszą liczbę szkół niż w 2019 r. Standardy, których poziom wdrożenia **spadł** i które są obecnie realizowane przez **mniej niż 80% placówek**, to:

- szkoła wyznacza nauczyciela koordynującego realizację WSDZ (**standard 1.2**);
- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z placówką doskonalenia nauczycieli (**standard 1.5**);
- w szkole prowadzone są działania związane z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego (**standard 1.6**).

2.2 Co ułatwia/utrudnia realizację standardów?

W tegorocznej ankiecie koordynatorom WSDZ ze szkół objętych ewaluacją zostało zadane też pytanie o to, co uważają za swoją mocną stronę, a co sprawia im trudność we wdrażaniu standardów doradztwa zawodowego w swoich placówkach. Pytania miały charakter otwarty, a zatem badani odpowiadali własnymi słowami i wymieniali takie czynniki, jakie przyszły im na myśl w odniesieniu do własnych doświadczeń. Odpowiedzi o różnej treści i objętości (od jednego do kilku wskazanych zagadnień) zarówno w zakresie dostrzeganych utrudnień, jak i ułatwień dostarczyli przedstawiciele 17 spośród 23 ankietowanych szkół. Nierzadko te obszary, które w jednych szkołach uznawano za trudne, w innych były opisywane jako ułatwiające pracę nad realizacją standardów. W odpowiedziach nie padały natomiast uzasadnienia dla poszczególnych ocen.

2.2.1 Największy atut: współpraca

Szkoły, które dostarczyły odpowiedzi na powyższe pytania otwarte, w większości wskazały, że atutem tego przedsięwzięcia jest udana współpraca zarówno w gronie pedagogicznym, jak i obejmująca firmy oraz instytucje zewnętrzne. Szczególnie ceniona – podkreślany w wypowiedziach „dobry kontakt” – wydaje się współpraca z przedsiębiorcami, którzy, jak zauważa jeden z badanych, są zainteresowani pozyskaniem cennych pracowników spośród uczniów. Przedstawiciele branż związanych z programem edukacji w poszczególnych szkołach stwarzają uczniom możliwości przyjrzenia się przyszłym miejscom pracy w ramach praktyk, poznania mistrzów oraz podpatrzenia ich przy pracy: *uczniowie mają okazję uczestniczyć w warsztatach z szefami kuchni, brać udział w konkursach zawodowych i obsługiwać imprezy branżowe, co kształtuje ich umiejętności zawodowe, ale i buduje sieć kontaktów.*

Jeżeli chodzi o inne instytucje, kilku ankietowanych wskazało na życzliwość ze strony uczelni wyższych, a także współpracę i wsparcie ze strony CDZdM, wątki te jednak nie zostały rozwinięte. W jednej z ankietowanych szkół wskazano, że ceniona jest współpraca międzynarodowa w ramach projektów Erasmus+.

2.2.2 Postawy nauczycieli, uczniów i rodziców zaangażowanych w działania WSDZ – częściej sprzyjające, czasem utrudniające

W odpowiedziach na pytanie o czynniki ułatwiające realizację WSDZ przedstawiciele kilku szkół wspominają o dobrej (niekiedy nawet wzorowej) współpracy grona pedagogicznego obejmującej nauczycieli przedmiotów zawodowych, psychologów i pedagogów, a także w części przypadków innych nauczycieli i rodziców uczniów. Cenioną aktywnością nauczycieli jest pozyskiwanie uczelni i firm do współpracy.

Często padającym słowem jest „zaangażowanie”, które w ocenie koordynatorów dotyczy różnych grup angażujących się w działania z zakresu doradztwa zawodowego: *zaangażowanie nauczycieli i uczniów w realizację poszczególnych mobilności, obecnie głównie w formie on-line, prace nad kolejnymi wnioskami dot. projektów unijnych; postawa nauczycieli pełniących dodatkową funkcję doradcy zawodowego pełna osobistego zaangażowania; zaangażowanie uczniów we własny rozwój zawodowy.* Postawa nauczycieli została określona jako *otwarta na potrzeby uczniów i rodziców, kreatywna.* Jeden z ankietowanych podzielił się spostrzeżeniem, że w jego szkole *wszyscy nauczyciele starają się działać na korzyść ucznia (zajęcia dodatkowe, projekty), a tym samym szkoły, promując ją w środowisku lokalnym, co przekłada się na bardzo dobry nabór.* Przedstawiciel jednej ze szkół opisał wsparcie ze strony dyrekcji jako czynnik ułatwiający wdrażanie standardów doradztwa zawodowego w jego szkole.

Rzadziej niż w pozytywnym kontekście, ale zarazem najczęściej wśród utrudnień wskazywane były przez koordynatorów postawy niesprzyjające realizacji doradztwa zawodowego, obserwowane we wszystkich grupach zaangażowanych w takie działania. W ankiecie padły stwierdzenia o *braku świadomości wagi oraz niezrozumieniu znaczenia* doradztwa zawodowego wśród nauczycieli, części rodziców i uczniów, a także o *braku popularności tego rodzaju zajęć* wśród uczniów.

Utrudnieniem dla efektywnej realizacji standardów w ocenie koordynatorów są też postawy uczniów względem zajęć z doradztwa, które mogą mieć źródło w osobistych uwarunkowaniach i zmęczeniu obowiązkami, ale też wiążą się z brakiem systematycznej współpracy z doradcą zawodowym. Ankietowani zauważyli, że zaangażowanie uczniów w takie zajęcia jest czasem niskie, brakuje im myślenia przyczynowo-skutkowego i w kategoriach planowania własnej kariery zawodowo-edukacyjnej, a dodatkowo niektórzy doświadczają szkolnych niepowodzeń i nie chcą kontynuować edukacji.

2.2.3 Potrzeba rozwijania umiejętności osób odpowiedzialnych za realizację WSDZ w ankietowanych szkołach

Kilkoro ankietowanych odniosło się do kompetencji kadry nauczycielskiej, które w ich ocenie służą realizacji WSDZ w reprezentowanych przez nich szkołach. Koordynatorzy wskazali wysoką jakość kształcenia w zakresie WSDZ (kilku ankietowanych podkreśliło, że nauczyciele kształtują cechy przedsiębiorcze wśród uczniów, faktycznie rozwijają ich predyspozycje zawodowe), doświadczenie zawodowe nauczycieli, a także ich uczestnictwo w studiach podyplomowych.

W odpowiedziach koordynatorów padają też jednak wzmianki o utrudnieniach wynikających z niskiego poziomu kompetencji osób realizujących doradztwo zawodowe. Jedna z ankietowanych zwraca uwagę na występujące wśród nauczycieli poczucie niekompetencji w zakresie rozmów doradczych. Problem ten może być związany z eksponowanym przez koordynatorów brakiem czasu, w tym na doskonalenie się, ale także niższym niż przy poprzedniej ewaluacji poziomem realizacji standardów 1.5. Szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje np. z placówką doskonalenia nauczycieli oraz 1.6. W szkole są prowadzone działania związane z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego. W opinii przedstawiciel(ki) innej szkoły *brakuje spotkań dla doradców zawodowych zatrudnionych w szkołach ponadpodstawowych, podczas których można by wymienić się dobrymi praktykami.*

Pojedyncze wskazanie dotyczyło trudności z ujednoczeniem standardów dla całego zespołu szkół w przypadku, kiedy jego specyfiką jest obecność różnych typów szkół: liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. Nie wskazano jednak, na czym owe trudności polegają.

2.2.4 Potrzeba reorganizacji WSDZ w szkołach

Wśród aspektów organizacji WSDZ, które ankietowani koordynatorzy uznali za pozytywne, można wskazać samo to, że inicjatywa jest realizowana, ale także *wszechstronność, różnorodność projektów i inicjatyw w zakresie WSDZ.* Inne ułatwienia dla realizacji standardów (pojedyncze wskazania) to wyposażenie SPInKI, organizacja zajęć pozalekcyjnych, działanie szkolnego biura pośrednictwa pracy, działalność wolontariatu szkoły oraz praktyki zagraniczne dla uczniów, organizowane przez Radę Rodziców w ramach programu Erasmus regularnie kilka razy w roku.

Ogólny wydźwięk odpowiedzi koordynatorów na omawiane pytania otwarte sugeruje, że obserwowane niesprzyjające postawy mogą mieć związek z niedoskonałościami organizacji WSDZ, a także potrzebą ugruntowania tego rodzaju inicjatyw w bieżących działaniach danej szkoły. Choć, jak już wspomniano, w każdej z badanych szkół funkcjonuje osoba odpowiedzialna za realizację WSDZ, na ogół jest ona obciążona innymi obowiązkami zawodowymi, w tym zajęciami przedmiotowymi. Tymczasem, jak sugerowało kilku ankietowanych, pozostali nauczyciele przedmiotów nie zawsze są w wystarczającym stopniu zaangażowani w realizację zadań z zakresu doradztwa zawodowego. Zdaniem jednej z badanych taka sytuacja uniemożliwia *zorganizowanie spotkań i warsztatów w terminach skorelowanych z czasem wolnym uczniów.*

Trudności w tej mierze dostrzegali przedstawiciele zarówno szkół niezatrudniających, jak i zatrudniających doradcę. W pierwszym przypadku wskazano m.in., że przydałoby się zatrudnienie

doradcy choćby na pół etatu (*brak zatrudnionego na etacie doradcy zawodowego uniemożliwia pełne przeprowadzenie działań doradczych, ich dokumentowanie i ewaluację; zadania są rozproszone*), w jednej ze szkół drugiego rodzaju padło zaś wymowne stwierdzenie, że *doradca zawodowy często poza doradztwem zajmuje się innymi sprawami, które w oczach dyrekcji wydają się ważniejsze*. Przy czym w przypadku dwóch ankiet koordynatorzy podkreślili, że zatrudnienie doradcy jest ułatwieniem w realizacji WSDZ.

Zdaniem kilku koordynatorów realizację standardów doradztwa zawodowego w ich szkołach utrudniają niedobory zasobów czasowych i kadrowych. Być może dlatego zdaniem części z nich trudno jest spełnić standard dotyczący systematycznego przeprowadzania ewaluacji WSDZ.

2.2.5 Potrzeba reorganizacji planu lekcji, zmian w funkcjonowaniu uczniów

Zdaniem koordynatorów efektywną realizację standardów doradztwa zawodowego w ich szkołach utrudniają okoliczności związane z organizacją planu lekcji oraz funkcjonowaniem uczniów. W związku z dużym obciążeniem uczniów zajęciami z podstawy programowej brakuje czasu i przestrzeni na realizację działań w ramach WSDZ (m.in. warsztatów z tworzenia IPK), które *jest jednym z kilkunastu zadań dodatkowych realizowanych w szkole*. Realizacja zajęć z doradztwa zawodowego w formule dodatkowej skutkuje też tym, że są one prowadzone w godzinach popołudniowych, kiedy uczniowie są zmęczeni po całym dniu lekcji, a osoby dojeżdżające do szkoły z ościennych gmin często w ogóle na nie nie docierają. Jedna z ankietowanych wskazała, że w reprezentowanej przez nią szkole aż 50% uczniów uczy się zamiejscowo.

Kilkoro ankietowanych odniosło się również do trudności napotykanym podczas realizacji programu praktyk we współpracy z pracodawcami. Od jednej z koordynatorek uzyskano informację, że *oferty przedsiębiorstw nie zawsze są adekwatne do predyspozycji i oczekiwań praktykantów*. Inna ankietowana wspomniała o tym, że zwiększenie zakresu praktyki zawodowej w jej szkole *spowodowało problemy ze znalezieniem odpowiedniej ilości miejsc odbywania praktyki zawodowej*¹¹.

2.2.6 Konsekwencje pandemii: edukacja zdalna jako utrudnienie

¹¹ Więcej zagadnień dotyczących współpracy pracodawców z instytucjami edukacyjnymi, w tym szkołami ponadpodstawowymi, poruszono w wywiadach FGI zrealizowanych w ramach projektu „Potrzeby kadrowe przedsiębiorców aglomeracji poznańskiej na tle kierunków społeczno-gospodarczego rozwoju regionu. Diagnoza, prognoza, monitoring”. Wyniki ich analizy przedstawia publikacja pt. „Rekomendacje dla instytucji JST opracowane na podstawie analizy danych uzyskanych w trakcie zogniskowanych wywiadów grupowych”, dostępna: https://www.cdzdm.pl/download_default/D878/rekomendacje-dla-instytucji-jst-potrzeby-kadrowe.html [30.08.2021 r.].

Kilku badanych koordynatorów WSDZ wskazało na konsekwencje pandemicznych obostrzeń, czyli wprowadzenie trybu nauczania zdalnego jako utrudnienia w realizacji standardów. Jedna z ankietowanych doprecyzowała zakres takich utrudnień: *epidemia uniemożliwiła realizację praktycznych przedsięwzięć, m.in. zajęć laboratoryjnych na Politechnice Poznańskiej, wycieczek przedmiotowych i szkoleń na terenie firm, a tym samym bezpośredniego kontaktu z pracodawcami i zapoznania się z warunkami pracy, stanowiskami pracy*. Zdaniem innych koordynatorów przeciągający się okres pracy zdalnej przyczynił się do przesunięcia w czasie lub nawet odwołania części projektów planowanych w związku z WSDZ, utrudnienia pojawiły się także przy planowaniu przyszłych przedsięwzięć. W przypadku jednej ze szkół zadeklarowano, że nauczanie zdalne stanowiło jedyne ograniczenie dla działań prowadzonych w omawianym obszarze.

2.2.7 Co ułatwiało, co utrudniało realizację standardów – porównanie z danymi z roku 2019

W poprzedniej edycji raportu z ewaluacji wdrażania standardów doradztwa zawodowego czynniki utrudniające oraz ułatwiające realizację standardów przedstawiono w formie tabeli z podziałem na szkoły branżowe I stopnia oraz technika (tabela 5). Po dokonaniu porównania tegorocznego zestawienia z zestawieniem z roku 2019 należy odnotować, że dostrzegane przez przedstawicieli czynniki z obu kategorii nie uległy zasadniczej zmianie, pojawiły się jednak istotne uzupełnienia.

W poprzedniej edycji badania wśród ułatwień wskazano współpracę z doradcami zawodowymi z innych szkół, a wśród utrudnień – materialistyczne podejście uczniów do pracy zawodowej i kierowanie się w swoich wyborach jedynie chęcią szybkiego zarobienia pieniędzy, które nie zostały ponownie przywołane w 2021 roku.

W 2021 roku badani dostrzegli z kolei takie mocne strony swoich szkół we wdrażaniu standardów jak: organizowane przez pracodawców spotkania z mistrzami w danej dziedzinie, życzliwość ze strony uczelni wyższych, współpracę zagraniczną oraz wszechstronność, różnorodność projektów i inicjatyw w zakresie WSDZ. Utrudnienia niewskazane w ewaluacji z 2019 roku, a zaobserwowane przez koordynatorów w 2021 roku, to: odczuwane przez nauczycieli braki w zakresie kompetencji oraz brak zasobów kadrowych i czasowych do efektywnej realizacji działań, brak ujednoczenia działań związanych z wdrażaniem standardów, ograniczenia w możliwościach uczestnictwa uczniów w zajęciach z doradztwa zawodowego, trudności związane z realizacją praktyk zawodowych we współpracy z pracodawcami oraz konsekwencje wprowadzania pandemicznych obostrzeń (nauka zdalna).

Tabela 5. Trudności i mocne strony we wdrażaniu standardów doradztwa zawodowego w branżowych szkołach I stopnia i technikach w 2019 roku.

Branżowe szkoły I stopnia	
Mocne strony szkoły we wdrażaniu standardów	Trudności szkoły we wdrażaniu Standardów
Wieloletnie doświadczenie zawodowe nauczycieli.	Konieczność posiadania dużej liczby dokumentów związanych z wdrożeniem standardów.
Uczestnictwo nauczycieli w studiach podyplomowych.	Brak etatu dla doradcy zawodowego w szkole.
Współpraca z doradcami z innych szkół.	Brak czasu wynikający z konieczności wypełniania przez nauczycieli innych obowiązków zawodowych.
Udział w zajęciach doradczych przez wszystkich uczniów.	Brak zrozumienia przez niektórych nauczycieli konieczności wdrożenia standardów.
Współpraca z pracodawcami.	Realizowanie zajęć doradczych w formie zajęć pozalekcyjnych, co z kolei powoduje, że uczniowie nie chcą uczestniczyć w zajęciach z doradztwa zawodowego.
Współpraca rodziców i nauczycieli.	Materialistyczne podejście uczniów do pracy zawodowej i kierowanie się w swoich wyborach jedynie chęcią szybkiego zarobienia pieniędzy.
Technika	
Mocne strony szkoły we wdrażaniu standardów	Trudności szkoły we wdrażaniu standardów
Uczestnictwo nauczycieli w różnych formach doskonalenia, w tym w studiach podyplomowych.	Nadmiar dokumentacji związanej z wdrożeniem standardu.
Współpraca z różnymi instytucjami zewnętrznymi oraz z doradcami zawodowymi z innych szkół.	Brak czasu wynikający z konieczności wypełniania przez nauczycieli innych obowiązków zawodowych.
Współpraca nauczycieli, w tym zwłaszcza współpraca nauczyciela koordynatora WSDZ z nauczycielami przedmiotów zawodowych.	Brak etatu doradcy zawodowego w szkole.
Postawa nauczycieli (osobiste zaangażowanie, poświęcanie wolnego czasu, otwartość na potrzeby uczniów) oraz ich wieloletnie doświadczenie.	Brak zaangażowania całego grona pedagogicznego w realizację WSDZ i brak wypracowanej współpracy doradca-wychowawca-nauczyciele.
Współpraca z pracodawcami, przekładająca się na zwiększanie puli firm patronackich.	Realizowanie zajęć doradczych w formie zajęć pozalekcyjnych, co z kolei powoduje, że uczniowie nie chcą uczestniczyć w zajęciach z doradztwa zawodowego.
	Materialne podejście uczniów do pracy zawodowej i kierowanie się w swoich wyborach jedynie chęcią szybkiego zarobienia pieniędzy.

Źródło: Ewaluacja wdrażania standardów doradztwa zawodowego dla techników oraz szkół branżowych i stopnia miasta poznania i aglomeracji poznańskiej opracowanych w ramach projektu „Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu – wspieramy rozwój kształcenia zawodowego w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Poznania” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego RAPORT 2019, <https://www.cdzdm.pl/PL-H544/ewaluacja-wdrazania-standardow-doradztwa-zawodowego.html> [dostęp: 06.08.2021 r.], s.22-23.

2.3 Wskaźniki realizacji standardów stosowane w praktyce

Niniejszy rozdział zawiera zestawienie wyników dotyczących adekwatności wskaźników zaproponowanych w odniesieniu do określonych standardów. Jego celem jest pokazanie, które ze wskaźników są według deklaracji koordynatorów WSDZ częściej stosowane w badanych szkołach, a które rzadziej oraz jakie inne stosowane rozwiązania świadczą o wdrożeniu poszczególnych standardów. W trakcie interpretacji poniższych danych liczbowych należy mieć na uwadze, że dotyczą one odpowiedzi na pytania wielokrotnego wyboru (możliwość zaznaczenia od jednej do wszystkich możliwych odpowiedzi). Stąd wartości procentowe w każdym przypadku dotyczą odsetka szkół realizujących dany standard, które wybrały określony wskaźnik – nie sumują się do 100%.

2.3.1 Organizacja Wewnętrzzkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ)

Według deklaracji koordynatorów w 2021 roku w prawie wszystkich szkołach (21/23), a w 2019 roku we wszystkich szkołach (29/29) objętych ewaluacją WSDZ i program realizacji doradztwa zawodowego były spójne z programem wychowawczo-profilaktycznym szkoły (**standard 1.1 – tabela 6**). Potwierdzeniem tej spójności (**standard 1.1 – tabela 6**) w obecnej edycji badania prawie dwukrotnie częściej są dokumenty Rady Pedagogicznej (19 – 90,5% szkół realizujących standard) niż dokumenty Rady Rodziców (10 – 47,6% szkół realizujących standard). Tylko jedna z ankietowanych osób wybrała opcję „inne” (4,8% szkół realizujących standard), nie sprecyzowała jednak, o jakie dokumenty chodzi. W 2019 roku sytuacja była podobna, choć mniejszy odsetek ankietowanych wskazał oba rodzaje dokumentów – 72,4% (21) badanych wskazało dokumenty Rady Pedagogicznej, a 34,5% (10) uznało dokumenty Rady Rodziców za wskaźniki potwierdzające spójność ww. programów.

Tabela 6. Sposoby dokumentacji standardu 1.1. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 1.1 potwierdzana jest...	2019	2021
...dokumentami Rady Pedagogicznej	72,4%	90,5%
...dokumentami Rady Rodziców	34,5%	47,6%
...w inny sposób	b/d	4,8%

Źródło: Badania własne.

W przypadku 18 szkół (78,3% szkół objętych ewaluacją) wyznaczających nauczyciela koordynującego realizację WSDZ dokument powołania koordynatora przez dyrektora (**standard 1.2 – tabela 7**) sporządziło 15 (83,3% szkół realizujących standard). W 2019 roku spośród 29 szkół (100% szkół objętych ewaluacją) wyznaczających nauczyciela koordynującego wydanie dokumentu zadeklarowano w 18 (62,1% szkół realizujących standard). Choć dane te nie są bezpośrednio porównywalne (por. str.8 niniejszego raportu), można zaobserwować zwiększenie odsetka placówek sporządzających dokument.

W tej edycji badania program realizacji doradztwa zawodowego został zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną (**standard 1.2 – tabela 7**) we wszystkich 23 szkołach poddanych ewaluacji, a w 2019 roku były to prawie wszystkie placówki (28 – 96,6% szkół).

Tabela 7. Sposób dokumentacji standardu 1.2 w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 1.2 potwierdzana przez...	2019	2021
...dokument powołania koordynatora WSDZ przez dyrektora	62,1%	83,3%
...zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną program realizacji doradztwa zawodowego	96,6%	100,0%

Źródło: Badania własne.

Zgodnie z danymi z edycji badania 2021 coroczny program doradztwa zawodowego powstaje w oparciu o diagnozę zapotrzebowania uczniów, rodziców i nauczycieli na działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjno-zawodowe oraz wnioski z ewaluacji poprzedniego programu w zdecydowanej większości szkół (**standard 1.3. – tabela 8**). Najczęstszym potwierdzeniem realizacji tego zadania w 2021 roku są: analiza wyników ww. diagnozy potrzeb wraz z rekomendacjami do dalszej pracy oraz sprawozdanie lub inna forma prezentacji wyników diagnozy – dokument dla zespołu realizującego zadania w zakresie WSDZ (19 – 86,4% szkół realizujących standard). Nieco rzadziej koordynatorzy wskazywali w tym kontekście wykorzystanie narzędzia lub narzędzi do diagnozy potrzeb (17 – 77,3% szkół realizujących standard).

Jeden z koordynatorów wskazał na realizację w jego szkole innego wskaźnika niż proponowane – corocznych sprawozdań wraz z rekomendacjami, dwa razy w roku prezentowanych Radzie Pedagogicznej przez przewodniczącego zespołu doradców zawodowych.

W 2019 roku nieco rzadziej niż w 2021 roku potwierdzeniem realizacji standardu była analiza wyników diagnozy potrzeb (24 – 82,8% szkół realizujących standard), a wyraźnie rzadziej – sprawozdanie lub inna forma prezentacji wyników diagnozy (19 – 65,5% szkół realizujących standard). Nieco częściej natomiast szkoły deklarowały zastosowanie narzędzia/narzędzi do diagnozy potrzeb (24 – 82,8% szkół realizujących standard).

Tabela 8. Sposoby dokumentacji standardu 1.3 w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 1.3 potwierdzana przez...	2019	2021
...analizę wyników diagnozy potrzeb wraz z rekomendacjami do dalszej pracy	82,8%	86,4%
...sprawozdanie lub inną formę prezentacji wyników diagnozy – dokument dla zespołu realizującego zadania w zakresie WSDZ	65,5%	86,4%
...narzędzie/narzędzia do diagnozy potrzeb	82,8%	77,3%
...raport z ewaluacji poprzedniego programu realizacji doradztwa zawodowego	b/d	63,6%
...inne	b/d	4,5%

Źródło: Badania własne.

W 2021 roku w 20 szkołach (87,0% szkół poddanych ewaluacji) systematycznie realizujących zajęcia z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (**standard 1.4 – tabela 9**) powszechnym potwierdzeniem takiej deklaracji są zapisy w dzienniku zajęć (19 – 95% szkół realizujących standard). Nieco rzadziej koordynatorzy wskazywali w tym kontekście program pracy nauczyciela, który realizuje przedmiot, a także wymagania przedmiotowe w ramach przedmiotów: podstawy działalności gospodarczej oraz podstawy przedsiębiorczości (dotyczące treści poruszanych w ramach WSDZ) (po 17 – 85% szkół realizujących standard).

Jedna z ankietowanych osób wskazała na realizację w jej szkole wskaźnika innego niż proponowane – sprawozdania liderów poziomu klas.

W 2019 roku systematyczną realizację zajęć z zakresu doradztwa zawodowego deklarowali przedstawiciele wszystkich 29 ankietowanych szkół, a zatem odsetek ten spadł w roku obecnym. Kolejną różnicą jest to, że w 2019 roku w prawie wszystkich szkołach realizujących standard potwierdzeniem tego stanu rzeczy był program pracy nauczyciela realizującego przedmiot (28 – 96,6% szkół realizujących standard), a trzecim najczęściej wybieranym wskaźnikiem były zapisy w sprawozdaniu (23 – 79,3% szkół realizujących standard). Poza tym można zaobserwować spadek odsetków szkół deklarujących realizację prawie każdego ze wskaźników zaproponowanych w standardzie. Wzrost nastąpił w przypadku zapisów w dzienniku zajęć (znaczący) oraz wymagań przedmiotowych zajęć poruszających treści z zakresu WSDZ.

Tabela 9. Sposoby dokumentacji standardu 1.4 w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 1.4 potwierdzana przez...	2019	2021
...zapisy w dzienniku zajęć	75,9%	95,0%
...wymagania przedmiotowe w ramach przedmiotów: Podstawy działalności gospodarczej oraz Podstawy przedsiębiorczości (dotyczące treści poruszanych w ramach WSDZ)	82,8%	85,0%
...program pracy nauczyciela, który realizuje przedmiot	96,6%	85,0%
...zapisy w sprawozdaniu	79,3%	65,0%
...sprawozdanie komisji przedmiotowej	72,4%	55,0%
...scenariusze zajęć	69,0%	50,0%
...bibliografię do zajęć	51,7%	45,0%
...zapisy w planie wychowawcy	62,1%	40,0%
...inne	b/d	5,0%

Źródło: Badania własne.

Współpracę z poradnią psychologiczno-pedagogiczną (**standard 1.5 – tabela 10**) realizuje zdecydowana większość badanych szkół – nieco wyższy odsetek niż w 2019 roku. W tym roku najczęściej deklarowanym przez koordynatorów potwierdzeniem takiej współpracy jest sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego (18 – 94,7% szkół

realizujących standard). Nieco rzadziej w tym kontekście wskazywane jest prowadzenie dziennika pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty (17 – 89,5% szkół realizujących standard). Jednymi z najrzadziej wskazywanych potwierdzeń współpracy z poradnią są zaświadczenia, certyfikaty ze szkoleń (3 – 15,8% szkół realizujących standard) oraz podpisanie porozumienia (2 – 10,5% szkół realizujących standard). Warto zauważyć, że ankietowani rzadko deklarowali zamieszczanie informacji na temat omawianej współpracy na stronie www szkoły, tymczasem takie informacje udało się odnaleźć na stronach aż 91,3% szkół poddanych ewaluacji w roku 2021.

W 2019 roku nieco częściej niż w 2021 roku ankietowani wskazywali, że potwierdzeniem współpracy z poradnią jest dziennik z pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty (20 – 90,9% szkół realizujących standard), a nieco rzadziej sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego (19 – 86,4% szkół realizujących standard). Zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń (5 – 22,7% szkół realizujących standard) i podpisane porozumienie (6 – 27,3% szkół realizujących standard) były również rzadko wskazywane, choć częściej niż w 2021 roku. Cztery pozostałe wskaźniki nie były uwzględnione w poprzedniej edycji ewaluacji.

Tabela 10. Sposoby dokumentacji standardu 1.5. dla poradni psychologiczno-pedagogicznych w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 1.5 dla poradni psychologiczno-pedagogicznych potwierdzana jest przez...	2019	2021
...sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego	86,4%	94,7%
...dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty	90,9%	89,5%
...zapisy w dzienniku zajęć	b/d	57,9%
...informacja na stronie internetowej szkoły	b/d	31,6%
...zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń	22,7%	15,8%
...podpisane porozumienie	27,3%	10,5%
...informacja w mediach (w tym społecznościowych)	b/d	10,5%
...inne	b/d	0,0%

Źródło: Badania własne.

Współpracę z placówką doskonalenia nauczycieli podejmuje jedynie połowa szkół poddanych ewaluacji (**standard 1.5 – tabela 11**), a stopień realizacji zaproponowanych wskaźników standardu również jest stosunkowo niski. Najczęściej deklarowanym przez koordynatorów potwierdzeniem takiej współpracy było sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego (9 – 81,8% szkół realizujących standard), a nieco rzadziej również zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń (8 – 72,7% szkół realizujących standard). W przypadku tego rodzaju kooperacji podpisanie porozumienia z placówką doskonalenia nauczycieli zadeklarowała tylko jedna osoba. Warto zauważyć, że odsetek respondentów deklarujących w 2021 roku zamieszczanie informacji na temat

omawianej współpracy na stronie www szkoły jest zbliżony do odsetka szkół poddanych ewaluacji, na których stronach udało się odnaleźć taką informację w toku jej oględzin (30,4%).

Jeden z koordynatorów wskazał także na realizację w jego szkole wskaźnika innego niż proponowane – sprawozdania dyrektora z nadzoru pedagogicznego.

W porównaniu z danymi z ewaluacji z 2019 roku nastąpił spadek odsetka szkół deklarujących współpracę z placówkami doskonalenia nauczycieli w ramach WSDZ, ale za to znacząco wzrosły odsetki szkół poświadczających tę współpracę wskaźnikami uwzględnianymi w obu edycjach badania (z wyjątkiem podpisanego porozumienia, które w obu edycjach badania było w tym kontekście wskazywane najrzadziej).

Tabela 11. Sposoby dokumentacji standardu 1.5. dla placówek doskonalenia nauczycieli w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 1.5 dla placówek doskonalenia nauczycieli potwierdzana jest przez...	2019	2021
...sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego	47,4%	81,8%
...zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń	52,6%	72,7%
...dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty	31,6%	45,5%
...zapisy w dzienniku zajęć	b/d	27,3%
...informacja na stronie internetowej szkoły	b/d	27,3%
...informacja w mediach (w tym społecznościowych)	b/d	18,2%
...podpisane porozumienie	10,5%	9,1%
...inne	b/d	9,1%

Źródło: Badania własne.

Z kolei w przypadku współpracy szkół z pracodawcami z lokalnego rynku pracy (**standard 1.5 – tabela 12**) zarówno standard, jak i jego poszczególne wskaźniki są w ocenie badanych realizowane na wysokim poziomie. Zgodnie z deklaracjami koordynatorów najczęstszym potwierdzeniem współpracy z firmami są: podpisane porozumienie (20 – 90,9% szkół realizujących standard), umowy z pracodawcami oraz informacja na stronie internetowej szkoły (po 19 – 86,4% szkół realizujących standard). Nieco rzadziej potwierdzeniem współpracy są: dokumentacja praktyk zawodowych, zapisy w dzienniku zajęć, umowy patronackie oraz informacje w mediach, w tym społecznościowych (każde po 18 – 81,8%). Warto zauważyć, że w 2021 roku odsetek ankietowanych deklarujących zamieszczanie informacji na temat omawianej współpracy na stronach www szkół był wyższy niż odsetek szkół, na których stronach www znaleziono takie informacje (73,9%).

Dwoje koordynatorów wskazało na realizację w ich szkołach wskaźnika innego niż proponowane i były to coroczne praktyki zawodowe (m.in. wyjazdy, obozy survivalowe) oraz prowadzenie we współpracy

z pracodawcami szkolnego biura pośrednictwa pracy dla uczniów i absolwentów szkoły, współpraca przy targach pracy organizowanych w szkole.

W 2019 roku pytanie o współpracę z pracodawcami pojawiło się wyłącznie w ankiecie dla technikum, stąd nie ma możliwości dokonania wiarygodnego porównania.

Tabela 12. Sposoby dokumentacji standardu 1.5. dla lokalnych pracodawców w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 1.5 dla lokalnych przedsiębiorców potwierdzana jest przez...	2019	2021
...podpisane porozumienie	b/d	90,9%
...umowa z pracodawcą	b/d	86,4%
...informacje na stronie internetowej szkoły	b/d	86,4%
...dokumentacja praktyk zawodowych	b/d	81,8%
...zapis w dzienniku zajęć	b/d	81,8%
...umowa patronacka	b/d	81,8%
...informacje w mediach (w tym społecznościowych)	b/d	81,8%
...sprawozdanie z uczestnictwa w targach dla różnych branż	b/d	72,7%
...sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego	b/d	63,6%
...zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń	b/d	54,5%
...dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty	b/d	45,5%
...inne	b/d	9,1%

Źródło: Badania własne.

Zdaniem koordynatorów WSDZ w przypadku realizowanej we wszystkich badanych szkołach współpracy z przedstawicielami firm reprezentujących branże, w których kształceni są uczniowie (**standardy 1.5 – tabela 13**), najczęstszym potwierdzeniem jest dokumentacja praktyk zawodowych (21 – 91,3% szkół realizujących standard). Często są to również informacja na stronie internetowej szkoły (20 – 87,0% szkół realizujących standard) oraz umowy patronackie (19 – 82,6% szkół realizujących standard). Nieco rzadziej ankietowani wskazywali w tym kontekście na podpisane porozumienie i zapisy w dzienniku zajęć (18 – 78,3% szkół realizujących standard), oraz informację w mediach, w tym społecznościowych) (17 – 73,9% szkół realizujących standard). Warto zauważyć, że odsetek szkół deklarujących w 2021 roku zamieszczanie informacji na temat omawianej współpracy na stronach www szkół jest wyższy niż faktyczny odsetek szkół poddanych ewaluacji, na których stronach www znaleziono takie informacje (78,3%).

Dwoje koordynatorów wskazało na realizację w ich szkołach wskaźnika innego niż proponowane. W jednym przypadku był to patronat instytucji publicznej ściśle współpracującej ze szkołą, w drugim stypendia dla najlepszych uczniów i nagrody ufundowane przez przyszłego pracodawcę oraz szkolenia dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu organizowane przez pracodawcę.

W 2019 roku współpracę z przedstawicielami omawianych firm realizowały prawie wszystkie szkoły. Częściej niż w 2021 roku deklarowanymi wskaźnikami tej współpracy były dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty (w obu rocznych zestawieniach wskazywany najrzadziej; w 2019 przez 11 – 40,7% szkół realizujących standard) oraz informacje w mediach (22 – 81,5% szkół realizujących standard). Nieznacznie częściej niż w 2021 roku wskazywane były dokumentacja praktyk zawodowych i informacje na stronie www szkoły (po 25 – 92,6% szkół realizujących standard), zapisy w dzienniku zajęć (22 – 81,5% szkół realizujących standard). Nieco rzadziej natomiast ankietowani wskazywali umowę z pracodawcą (22 – 81,5% szkół realizujących standard), umowę patronacką i podpisane porozumienie (po 20 – 74,1% szkół realizujących standard). Znacznie rzadziej w 2019 roku wskazywano zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń (14 – 51,9% szkół realizujących standard), sprawozdanie z uczestnictwa w targach dla różnych branż (16 – 59,3% szkół realizujących standard) i sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego (15 – 55,6% szkół realizujących standard).

Tabela 13. Sposoby dokumentacji standardu 1.5 dla przedstawicieli firm z branż, w których kształcą się uczniowie w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 1.5 dla przedstawicieli firm z branż, w których kształcą się uczniowie potwierdzana jest przez...	2019	2021
...dokumentacja praktyk zawodowych	92,6%	91,3%
...informacje na stronie internetowej szkoły	92,6%	87,0%
...umowa z pracodawcą	81,5%	82,6%
...umowa patronacka	74,1%	82,6%
...podpisane porozumienie	74,1%	78,3%
...zapis w dzienniku zajęć	81,5%	78,3%
...informacje w mediach (w tym społecznościowych)	81,5%	73,9%
...zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń	51,9%	69,6%
...sprawozdanie z uczestnictwa w targach dla różnych branż	59,3%	69,6%
...sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego	55,6%	65,2%
...dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty	40,7%	30,4%
...inne	b/d	8,7%

Źródło: Badania własne.

Współpraca z innymi instytucjami zewnętrznymi (**standard 1.5 – tabela 14**) to kolejny obszar relatywnie słabo rozwinięty, jeśli chodzi o realizację standardów doradztwa zawodowego. Tylko połowa zaproponowanych wskaźników standardu realizowana jest w więcej niż połowie szkół deklarujących podejmowanie tego rodzaju współpracy. Według deklaracji koordynatorów największy odsetek szkół potwierdza współpracę z inną instytucją zewnętrzną poprzez zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń, sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia

praktycznego, informację na stronie internetowej szkoły oraz informację w mediach (w tym społecznościowych) (po 8 – 61,5% szkół realizujących standard). Warto zauważyć, że deklarowany w 2021 roku poziom umieszczania informacji na temat omawianej współpracy na stronach www szkół jest niższy niż faktyczny odsetek szkół poddanych ewaluacji, na których stronach www znaleziono takie informacje (91,3%).

W przypadku tego standardu cztery wskaźniki zostały dopisane w kategorii „inne” i były to: umowy z pracownikami uczelni na prowadzenie zajęć laboratoryjnych, bieżąca korespondencja z CDZdM, linki do wydarzeń, numery telefonów, komunikaty dla uczniów w dzienniku elektronicznym szkoły, sprawozdania opiekunów zawodów, sprawozdanie komisji ds. pracy z uczniem zdolnym, warsztaty dla uczniów, spotkania z doradcami zawodowymi oraz forum młodzieżowe.

W porównaniu do danych z roku 2019 odnotowano kilkuprocentowy spadek odsetka szkół współpracujących w ramach WSDZ z innymi instytucjami zewnętrznymi. W roku 2021 relatywnie mniej ankietowanych wskazywało również prawie każdy ze wskaźników zaproponowanych w standardzie. Wzrost odsetka nastąpił jedynie w przypadku wskaźników sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego (w 2019 roku 10 – 55,6% szkół realizujących standard) oraz sprawozdanie z uczestnictwa w targach dla różnych branż (w 2019 roku 6 – 33,3% szkół realizujących standard).

Tabela 14. Sposoby dokumentacji standardu 1.5. dla innych instytucji w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 1.5 dla innych instytucji potwierdzona jest przez...	2019	2021
...zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń	83,3%	61,5%
...sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego	55,6%	61,5%
...informacja na stronie internetowej szkoły	66,7%	61,5%
...informacja w mediach (w tym społecznościowych)	66,7%	61,5%
...podpisane porozumienie	61,1%	53,8%
...zapis w dzienniku zajęć	61,1%	46,2%
...umowa z pracodawcą	38,9%	38,5%
...dokumentacja praktyk zawodowych	44,4%	38,5%
...sprawozdanie z uczestnictwa w targach dla różnych branż	33,3%	38,5%
...umowa patronacka	44,4%	38,5%
...inne	b/d	30,8%
...dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty	44,4%	23,1%

Źródło: Badania własne.

Dość często, choć rzadziej niż w 2019 roku ankietowani deklarowali prowadzenie w szkołach działań związanych z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego (**standard 1.6 – tabela**

15). Najczęstszym potwierdzeniem realizacji standardu są sprawozdania z pracy komisji przedmiotowych (15 – 93,8% szkół realizujących standard). Nieco rzadziej koordynatorzy odnotowywali w tym zakresie poświadczony udział w działaniach na rzecz promocji zawodów, w tym szkolnictwa zawodowego oraz materiały ze szkoleń przekazane przez prowadzących szkolenia (po 12 – 75% szkół realizujących standard).

W przypadku trzech szkół wskazano inne niż zaproponowane wskaźniki realizacji standardu: dyplom ukończenia studiów podyplomowych z zakresu doradztwa, przygotowanie instrumentu badawczego przez przewodniczącego zespołu doradców zawodowych – tabeli dotyczącej sposobów kształtowania i rozwoju kompetencji kluczowych uczniów oraz szkolenia kaskadowe realizowane w ramach komisji przedmiotowych, zespołu wychowawczego, liderów poziomu klas.

Uzeregowanie wskaźników proponowanych w standardzie od najczęściej do najrzadziej wskazywanych przez ankietowanych w 2021 roku nie uległo zmianie względem danych z roku 2019. Wzrósł jednak odsetek badanych deklarujących realizację wskaźników sprawozdania z pracy komisji przedmiotowych (w roku 2019 21 – 87,5% szkół realizujących standard) oraz plan szkoleniowy nauczycieli (w 2019 roku 9 – 37,5% szkół realizujących standard). Zmalał natomiast odsetek szkół przygotowujących poświadczony udział w działaniach na rzecz promocji zawodów, w tym szkolnictwa zawodowego oraz materiały ze szkoleń przekazane przez prowadzących szkolenia (w 2019 roku po 19 – 79,2% szkół realizujących standard).

Tabela 15. Sposoby dokumentacji standardu 1.6. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 1.6 potwierdzana jest przez...	2019	2021
...sprawozdania z pracy komisji przedmiotowych	87,5%	93,8%
...poświadczony udział w działaniach na rzecz promocji zawodów, w tym szkolnictwa zawodowego	79,2%	75,0%
...materiały ze szkoleń przekazane przez prowadzących szkolenia	79,2%	75,0%
...plan szkoleniowy dla nauczycieli	37,5%	56,3%
...inne	b/d	18,8%

Źródło: Badania własne.

W obu edycjach badania systematyczne przeprowadzanie ewaluacji WSDZ w zakresie wszystkich działań skierowanych do uczniów, ich rodziców i nauczycieli (**standard 1.7 – tabela 16**) deklarowała zdecydowana większość przedstawicieli szkół. W 2021 roku najczęściej wskazywanym potwierdzeniem realizacji standardu było sprawozdanie lub inna forma prezentacji wyników ewaluacji – dokument dla zespołu realizującego zadania w zakresie WSDZ (17 – 89,5% szkół realizujących standard). Nieco rzadziej wskazywano na analizę wyników ewaluacji wraz z rekomendacjami do dalszej pracy (16 –

84,2% szkół realizujących standard), a także sprawozdanie komisji przedmiotowych i zespołów wychowawców klas z realizacji WSDZ (15 – 78,9% szkół realizujących standard).

Przedstawicielka jednej ze szkół wskazała również na wskaźnik spoza listy proponowanych w standardzie – sprawozdania zespołu doradców zawodowych z rekomendacjami na kolejny rok szkolny prezentowane radzie pedagogicznej.

W 2019 roku prawie wszystkie szkoły zadeklarowały natomiast dokonywanie analizy wyników ewaluacji wraz z rekomendacjami do dalszej pracy jako wskaźnik realizacji omawianego standardu (23 – 95,8% szkół realizujących standard). Rzadziej wskazywano w tym kontekście sprawozdanie lub inną formę prezentacji wyników ewaluacji (18 – 75,0% szkół realizujących standard). Częściej natomiast ankietowani wybierali wskaźnik sprawozdanie komisji przedmiotowych i zespołów wychowawców klas z realizacji WSDZ (21 – 87,5% szkół realizujących standard), a nieznacznie częściej również narzędzie/narzędzia do ewaluacji (np. Delta plus, ankiety dla uczniów, rodziców, nauczycieli) (17 – 70,8% szkół realizujących standard).

Tabela 16. Sposoby dokumentacji standardu 1.7. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 1.7. potwierdzana jest przez...	2019	2021
...sprawozdanie lub inna forma prezentacji wyników ewaluacji – dokument dla zespołu realizującego zadania w zakresie WSDZ	75,0%	89,5%
...analiza wyników ewaluacji wraz z rekomendacjami do dalszej pracy	95,8%	84,2%
...sprawozdanie komisji przedmiotowych i zespołów wychowawców klas z realizacji WSDZ	87,5%	78,9%
...narzędzie/narzędzia do ewaluacji (np. Delta plus, ankiety dla uczniów, rodziców, nauczycieli)	70,8%	68,4%
...inne	b/d	5,3%

Źródło: Badania własne.

2.3.2 Tworzenie i realizacja własnej ścieżki edukacyjno-zawodowej ucznia

Wszyscy badani koordynatorzy WSDZ zadeklarowali, że ich szkoły zapewniają uczniom dostęp do usług z zakresu doradztwa zawodowego (**standard 2.1 – tabela 17**), co świadczy o prawie 25% wzroście liczby szkół realizujących standard w stosunku do danych z edycji badania 2019. W 2021 roku potwierdzeniem realizacji standardu w niemal wszystkich placówkach jest dokumentacja realizacji usług doradczych (np. dziennik pedagoga, dziennik psychologa, doradcy zawodowego, teczka klasy, teczki uczniowskie, zapisy w dzienniku, sprawozdania wychowawców klas) (22 – 95,7% szkół). Pozostałe dwa wskaźniki widniejące w tabeli poniżej również były często realizowane w szkołach. Warto zauważyć, że odsetek szkół deklarujących w 2021 roku zamieszczanie informacji na temat

zapewniania uczniom dostępu do usług doradczych jest wyższy niż faktyczny odsetek szkół poddanych ewaluacji, na których stronach www znaleziono takie informacje.

Przedstawiciele trzech szkół wymienili także wskaźniki spoza listy – indywidualne zajęcia dla chętnych uczniów z zakresu doradztwa zawodowego i planowania kariery zawodowej, rozmowa na prośbę ucznia/rodzica, pomoc w napisaniu dokumentów aplikacyjnych, pomoc w poszukiwaniu pracy przy wykorzystaniu szkolnego biura pośrednictwa pracy działającego w szkole, organizacja wyjazdów zawodowych do pracodawców, a także utworzenie zespołu doradztwa zawodowego na platformie Teams, gdzie odbywają się indywidualne i grupowe spotkania uczniów online.

W stosunku do danych z 2019 roku zauważalnie spadł odsetek szkół deklarujących realizację wskaźnika klasowe plany wychowawcze (w 2019 roku 18 – 81,8% szkół realizujących standard). W mniejszym zakresie wzrósł za to odsetek ankietowanych deklarujących zamieszczanie informacji na stronie internetowej szkoły dotyczących możliwości uzyskania wsparcia z zakresu doradztwa zawodowego (w 2019 roku 11 – 50,0% szkół realizujących standard).

Tabela 17. Sposób dokumentacji standardu 2.1. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 2.1. potwierdzana jest przez...	2019	2021
...dokumentację realizacji usług doradczych (np. dziennik pedagoga, dziennik psychologa, doradcy zawodowego, teczka klasy, teczki uczniowskie, zapisy w dzienniku, sprawozdania wychowawców klas)	95,5%	95,7%
...klasowe plany wychowawcze	81,8%	69,6%
...informacje na stronie internetowej szkoły dotyczącej dyżuru doradcy lub, w przypadku braku doradcy w szkole, informacja o innych możliwościach uzyskania przez ucznia wsparcia w zakresie planowania kariery)	50,0%	56,5%
...inne	b/d	13,0%

Źródło: Badania własne.

W 2021 roku ze strony wszystkich szkół padła deklaracja, że działają w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjności uczniów (**standard 2.2 – tabela 18**), co również świadczy o wzroście odsetka szkół realizujących standard w stosunku do roku 2019. Według deklaracji koordynatorów prawie we wszystkich szkołach potwierdzeniem tego są wszystkie proponowane wskaźniki. Jedynymi wskaźnikami, które koordynatorzy wskazywali rzadziej, ale nadal w przypadku większości szkół, były poświadczone uczestnictwo w działaniach na rzecz promocji zawodów, w tym szkolnictwa zawodowego (18 – 78,3% szkół) oraz dokumenty potwierdzające udział w przedsięwzięciach kształtujących postawy przedsiębiorcze, np. dokumentacja dotycząca prowadzenia spółdzielni uczniowskich (15 – 65,2% szkół). Warto zauważyć, że odsetki szkół deklarujących w 2021 roku zamieszczanie informacji na temat działań szkoły w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych

i innowacyjnych na stronach www szkół i profilach społecznościowych są wyższe niż faktyczny odsetek szkół poddanych ewaluacji, na których stronach www oraz profilach Facebook znaleziono takie informacje (po 82,6%).

W przypadku dwóch szkół wskazano inne wskaźniki realizowane dla standardu – były to zajęcia pozalekcyjne, udział w konkursach przedmiotowych i olimpiadach, udział w lekcjach, wykładach online i akcjach promocyjnych organizowanych przez uczelnie wyższe, organizacja targów pracy online dla maturzystów i szkoleń branżowych, udostępnienie uczniom poradnika poszukiwana pracy – dla klas kończących szkołę, zachęcanie do udziału w szkoleniach POWP i Wydziału Działalności Gospodarczej UM Poznania, udział w dniach/tygodniach kariery i przedsiębiorczości, udział w wolontariacie, działanie spółdzielni uczniowskiej.

W 2019 roku poszczególne wskaźniki standardu również były w wysokim stopniu realizowane w ankietowanych szkołach, od tamtego czasu nastąpiło jednak kilka zmian. Po pierwsze wówczas największa liczba deklaracji koordynatorów dotyczących realizacji wskaźnika pojawiła się w przypadku mediów (w tym społecznościowych) (25 – 92,6 % szkół realizujących standard). Po drugie w 2021 roku znacząco wzrósł odsetek szkół wskazujących w tym kontekście sprawozdania z różnych akcji (w 2019 roku 22 – 81,5% szkół realizujących standard) oraz publikację informacji na stronie internetowej szkoły (w 2019 roku 24 – 88,9% szkół realizujących standard), wdrożone projekty młodzieżowe (w 2019 roku 22 – 81,5% szkół realizujących standard) oraz dokumenty potwierdzające udział w przedsięwzięciach (w 2019 roku 15 – 55,6% szkół realizujących standard).

Tabela 18. Sposób dokumentacji standardu 2.2. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 2.2. potwierdzana jest przez...	2019	2021
...sprawozdania z różnych akcji	81,5%	95,7%
...publikacja informacji na stronie internetowej szkoły	88,9%	95,7%
...media (w tym społecznościowe)	92,6%	91,3%
...zapisy w dziennikach zajęć	88,9%	87,0%
...wdrożone projekty młodzieżowe	81,5%	87,0%
...poświadczony udział w działaniach na rzecz promocji zawodów, w tym szkolnictwa zawodowego	81,5%	78,3%
...dokumenty potwierdzające udział w przedsięwzięciach kształtujących postawy przedsiębiorcze, np. dokumentacja dotycząca prowadzenia spółdzielni uczniowskich	55,6%	65,2%
...inne	b/d	8,7%

Źródło: Badania własne.

Warto zwrócić uwagę, że w stosunku do poprzedniej edycji badania w 2021 roku o kilkanaście procent wzrósł odsetek szkół deklarujących prowadzenie zajęć dotyczących rekrutacji, warunków rekrutacji,

potrzeb rynku pracy i pracodawców oraz rozmów kwalifikacyjnych (**standard 2.3 – tabela 19**). Według badanych koordynatorów w 2021 roku realizacja zajęć najczęściej jest potwierdzona zapisami w dzienniku zajęć (18 – 90,0% szkół realizujących standard). Warto zwrócić uwagę, że pozostałe proponowane wskaźniki są realizowane w ok. połowie lub mniej szkół deklarujących realizację ww. zajęć.

Troje ankietowanych wskazało inne wskaźniki standardu, które są realizowane w ich szkołach: plan współpracy z firmami patronackimi, spotkania z doradcą zawodowym z CDZdM w Poznaniu oraz z pracownikiem OGiRPAP, wykłady otwarte przedstawicieli uczelni wyższych, udział w drzwiach otwartych oraz konkursach zorganizowanych przez uczelnie wyższe, wizyty pracodawców, umowy partnerskie – system klas patronackich, współpraca z ramach szkolnego biura pośrednictwa pracy, zajęcia z zakresu pisania dokumentów aplikacyjnych i symulacji rozmów kwalifikacyjnych.

W 2019 roku zapisy w dzienniku zajęć również były wskaźnikiem realizowanym najczęściej, a także na podobnym poziomie do odnotowanego w roku 2021. Co ciekawe, w stosunku do 2019 roku w aktualnej edycji badania znacząco spadł odsetek koordynatorów wskazujących aż kilka wskaźników: sprawozdania komisji przedmiotowej (w 2019 roku 17 – 81,0% szkół realizujących standard), materiały z zajęć i scenariusz zajęć (w 2019 roku po 13 – 61,9% szkół realizujących standard) oraz program nauczania (w 2019 roku 14 – 66,7% szkół realizujących standard).

Tabela 19. Sposób dokumentacji standardu 2.3. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 2.3. potwierdzana jest przez...	2019	2021
...zapisy w dzienniku zajęć	95,2%	90,0%
...zapisy w planie wychowawcy klasy	57,1%	55,0%
...sprawozdania komisji przedmiotowej	81,0%	55,0%
...materiały z zajęć	61,9%	45,0%
...program nauczania	66,7%	35,0%
...scenariusz zajęć	61,9%	30,0%
...inne	b/d	15,0%

Źródło: Badania własne.

Przekazywanie uczniom przez nauczycieli przedmiotów informacji na temat zawodów, w których będą mogli wykorzystać wiedzę przedmiotową, zgodnie z deklaracjami ankietowanych ma miejsce we wszystkich szkołach (**standard 2.4 – tabela 20**) i to również oznacza wzrost odsetka szkół realizujących standard w stosunku do danych z roku 2019. W 2021 roku wskaźnikiem realizacji tego standardu najczęściej spotykanym w badanych placówkach jest program nauczania (18 – 78,3% szkół).

W przypadku tego standardu aż pięć osób ankietowanych wybrało opcję inne i wskazało takie wskaźniki realizowane w ich szkołach jak: plan współpracy z firmami patronackimi, informacje na stronie www i w mediach społecznościowych (np. spotkania w ramach Tygodnia Kariery), przekazywanie informacji w formie elektronicznej – mobidziennik, oferty pracy umieszczane na stronie internetowej szkoły, tematy zajęć przedmiotów zawodowych i innych, ustny przekaz szczególnie na zajęciach zawodowych, specjalny wpis w e-dzienniku w przypadku lekcji z każdego przedmiotu zawierających zagadnienia związane z doradztwem zawodowym.

W zakresie omawianego wskaźnika wyniki ewaluacji z 2021 roku nie różniły się znacząco od wyników z 2019 roku.

Tabela 20. Sposób dokumentacji standardu 2.4. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 2.4. potwierdzana jest przez...	2019	2021
...program nauczania	76,9%	78,3%
...protokoły/sprawozdania komisji przedmiotowych	65,4%	65,2%
...inne	b/d	21,7%

Źródło: Badania własne.

Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających pasje uczniów i wskazujących obszary do rozwoju (**standard 2.5 – tabela 21**) to, według deklaracji koordynatorów WSDZ, standard nierealizowany jedynie w dwóch spośród badanych placówek. W stosunku do danych z 2019 roku liczba szkół deklarujących realizację standardu wzrosła. Wszystkie z zaproponowanych wskaźników w 2021 roku były realizowane przez większość szkół spełniających standard. Najczęstszym potwierdzeniem realizacji w badanych placówkach były plan i harmonogram zajęć pozalekcyjnych, sprawozdanie z komisji przedmiotowej oraz informacja na stronie www szkoły (wszystkie po 17 – 81% szkół realizujących standard). Warto zauważyć, że odsetek szkół deklarujących w 2021 roku zamieszczanie informacji na temat organizacji zajęć rozwijających talenty, pasje uczniów na stronach www szkół jest nieznacznie niższy niż faktyczny odsetek szkół poddanych ewaluacji, na których stronach www znaleziono takie informacje (82,6%). W przypadku mediów społecznościowych informacje takie zidentyfikowano na profilach Facebook wszystkich szkół poddanych ewaluacji, czyli deklaracje ankietowanych w tym zakresie należy uznać za zaniżone.

Przedstawiciele dwóch placówek wpisali własne pomysły wskaźników, które realizowane były w ich szkołach: plany i sprawozdania liderów poziomu klas, plan i sprawozdanie komisji ds. pracy z uczniem zdolnym oraz sprawozdania wysyłane do Wydziału Oświaty UM Poznania.

Godna uwagi jest obserwacja, że w stosunku do edycji badania 2019 znacząco spadł odsetek badanych deklarujących realizację wskaźników: sprawozdania komisji przedmiotowej, informacje na stronie szkoły i zapisy w dzienniku zajęć pozalekcyjnych (w 2019 roku po 23 – 95,8% szkół realizujących standard), a także informacja w mediach (w 2019 roku 21 – 87,5% szkół realizujących standard). Wzrost odsetka nastąpił tylko w przypadku planu i harmonogramu zajęć pozalekcyjnych (w 2019 roku 17 – 70,8% szkół realizujących standard).

Tabela 21. Sposób dokumentacji standardu 2.5. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 2.5. potwierdzona jest przez...	2019	2021
...plan i harmonogram zajęć pozalekcyjnych	70,8%	81,0%
...sprawozdania komisji przedmiotowej	95,8%	81,0%
...informacje na stronie internetowej szkoły	95,8%	81,0%
...informacja w mediach (w tym społecznościowych)	87,5%	76,2%
...zapisy w dzienniku zajęć pozalekcyjnych	95,8%	71,4%
...inne	b/d	9,5%

Źródło: Badania własne.

Potwierdzeniem tworzenia Indywidualnych Planów Kariery (IPK) (**standard 2.6 – tabela 22**), według deklaracji ankietowanych realizowanych w blisko 80% badanych szkół (podobny wynik uzyskano w 2019 roku, najczęściej jest funkcjonowanie samego dokumentu IPK (15 – 83,3% szkół realizujących standard). Dość często w badanych szkołach są to również kontrakt doradczy i sprawozdanie doradcy zawodowego (po 12 – 66,7% szkół realizujących standard). Rzadko potwierdzeniem w tym przypadku jest natomiast sprawozdanie doradcy zawodowego (4 – 22,2% szkół realizujących standard).

Przedstawiciele dwóch placówek określili inne wskaźniki realizowane w ich szkołach: sprawozdanie przewodniczącego zespołu doradców zawodowych przedstawiane radzie pedagogicznej dwa razy w roku oraz zapisy w dzienniku pedagoga szkolnego i jego sprawozdanie – nie mamy etatu doradcy zawodowego.

W edycji badania 2019 zabrakło najczęściej wybieranego wskaźnika w roku 2021, czyli istnienia samego dokumentu – Indywidualnego Planu Kariery. Jeżeli chodzi o pozostałe wskaźniki, wzrost odsetka koordynatorów deklarujących realizację nastąpił tylko w przypadku kontraktu doradczego (w 2019 roku 11 – 47,8% szkół realizujących standard). W przypadku pozostałych wskaźników obserwujemy dość znaczące spadki, szczególnie niemal 30% spadek liczby badanych deklarujących prowadzenie teczeki ucznia (w 2019 roku 18 – 78,3% szkół realizujących standard).

Tabela 22. Sposób dokumentacji standardu 2.6. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 2.6. potwierdzana jest przez...	2019	2021
...Indywidualny Plan Kariery	b/d	83,3%
...kontrakt doradczy	47,8%	66,7%
...sprawozdania doradcy zawodowego	73,9%	66,7%
...teczki ucznia	78,3%	50,0%
...sprawozdania wychowawcy	39,1%	22,2%
...inne	b/d	11,1%

Źródło: Badania własne.

Wszyscy ankietowani zadeklarowali, że ich szkoły wspierają uczniów w trudnych sytuacjach związanych z wyborem zawodu (wątpliwości, nietrafiony, konieczność ponownego wybrania) (**standard 2.7 – tabela 23**). W tym przypadku również nastąpił wzrost odsetka deklaracji szkół dotyczących realizacji standardu w stosunku do danych z ewaluacji z 2019 roku. W prawie wszystkich placówkach potwierdzeniem udzielania wsparcia w tym zakresie są zapisy w dzienniku pedagoga, psychologa lub specjalisty (w formie porad czy konsultacji). Dużo rzadziej, lecz nadal dość często są to zapisy w dokumentacji szkolnej dotyczące wszelkich zmian związanych ze ścieżką kształcenia ucznia (14 – 60,9% szkół).

Troje koordynatorów wskazało na inne wskaźniki niż zaproponowane w standardzie, jakie są realizowane w ich szkołach: wywiad/rozmowy z uczniem o wątpliwościach, planach, ich realizacji, pomoc w wyborze i kontakcie ze szkołą o innym profilu zawodowym, pomoc w wyborze innej ścieżki zawodowo-edukacyjnej, pomoc w zorganizowaniu bursy dla uczniów z powiatu poznańskiego, analiza niepowodzeń szkolnych, organizacja zajęć wyrównawczych dla uczniów w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zdalne spotkania zespołu doradztwa zawodowego oraz spotkania indywidualne i grupowe uczniów z doradcą zawodowym na platformie Teams.

Istotną zmianą, jaka nastąpiła od roku 2019, jest znaczący wzrost deklarowanego stopnia realizacji w badanych szkołach wskaźników: zapisy w dokumentacji szkolnej dotyczące wszelkich zmian związanych ze ścieżką kształcenia ucznia oraz modyfikacje Indywidualnych Planów Kariery (IPK) (w 2019 roku po 10 – 37% szkół realizujących standard).

Tabela 23. Sposób dokumentacji standardu 2.7. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 2.7. potwierdzana jest przez...	2019	2021
...zapisy w dzienniku pedagoga, psychologa lub specjalisty (w formie porad czy konsultacji)	96,3%	95,7%

...zapisy w dokumentacji szkolnej dotyczące wszelkich zmian związanych ze ścieżką kształcenia ucznia	37,0%	60,9%
...modyfikacje Indywidualnych Planów Kariery (IPK)	37,0%	56,5%
...inne	b/d	13,0%

Źródło: Badania własne.

Zgodnie z deklaracją ankietowanych Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKA) działa w większości badanych placówek (**standard 2.8 – tabela 24**). Oznacza to dużą zmianę w stosunku do danych z roku 2019, zgodnie z którymi SPInKA działała w mniejszości ankietowanych szkół. W przypadku prawie wszystkich szkół realizujących standard w 2021 roku potwierdzeniem funkcjonowania SPInKI jest dokument dotyczący utworzenia tego miejsca oraz spis wyposażenia pomieszczenia (po 16 – 94,1% placówek realizujących standard). Często jest to również informacja w dokumentacji szkoły (zarządzenie dyrektora szkoły, statut) (12 – 70,6% szkół realizujących standard). Cztery szkoły wskazały, że zamieszczają informacje o Punkcie w mediach, tymczasem analiza profili FB wykazała brak takiej informacji w przypadku wszystkich szkół. Odsetek stron internetowych szkół, na których znaleziono informacje dotyczące SPInKI, był znacząco niższy niż wynika z deklaracji ankietowanych (13,0%).

Warto odnotować, że od roku 2019 nastąpił znaczący wzrost deklarowanego poziomu realizacji wszystkich wskaźników proponowanych w standardzie oprócz zamieszczania informacji w mediach.

Tabela 24. Sposób dokumentacji standardu 2.8. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 2.8. potwierdzana jest przez...	2019	2021
...dokumenty dotyczące utworzenia tego miejsca	62,5%	94,1%
...spis wyposażenia pomieszczenia	37,5%	94,1%
...informacje w dokumentacji szkoły (zarządzenie dyrektora szkoły, statut)	25,0%	70,6%
...informacje na stronie internetowej szkoły	25,0%	47,1%
...informacje w mediach (w tym społecznościowych)	25,0%	23,5%
...inne	b/d	0,0%

Źródło: Badania własne.

Zdecydowana większość badanych (nieznaczny wzrost odsetka szkół realizujących standard w stosunku do roku 2019) stwierdziła, że w ich szkołach korzysta się z oferty szkoleniowej CDZdM (**standard 2.9 – tabela 25**). Wskaźniki zaproponowane w standardzie były jednak stosunkowo rzadko wybierane jako potwierdzenie takiego stanu rzeczy. Szkoły realizujące standard najczęściej potwierdzają to poprzez składanie formularzy zapotrzebowania na zajęcia z oferty CDZdM (15 – 78,9% szkół realizujących standard), rzadziej natomiast poprzez zamieszczanie informacji w dziennikach (12 – 63,2% szkół realizujących standard) i w planach pracy pedagoga, doradcy lub wychowawcy oraz na stronie

internetowej szkoły (po 11 – 57,9% szkół realizujących standard). Rzadko wskazywane były w tym zakresie protokoły zebrań z rodzicami (4 – 21,1% szkół realizujących standard). Warto zauważyć, że odsetek szkół deklarujących w 2021 roku zamieszczanie informacji na temat korzystania z oferty szkoleniowej CDZdM na stronach www szkół jest wyższy niż faktyczny odsetek szkół poddanych ewaluacji, na których stronach www znaleziono takie informacje (47,8%). Podobnie w przypadku zamieszczania takiej informacji na profilach Facebook szkół, odsetek zidentyfikowanych profili je zawierających jest niższy niż wynika z deklaracji ankietowanych (30,4%).

Czterech ankietowanych wymieniło wskaźniki inne niż zaproponowane w standardzie: informacje w dzienniku elektronicznym, sprawozdania kierownika szkolenia praktycznego, Tydzień Doradztwa Zawodowego organizowany we współpracy z CDZdM, pomoc w wyborze studiów wyższych oraz pokazanie progów i punktacji, przedstawianie perspektyw rozwoju zawodowego.

W 2019 roku najczęstszym potwierdzeniem realizacji standardu w szkołach poddanych ewaluacji było odnotowanie informacji w planach pracy pedagoga, doradcy lub wychowawcy (19 – 82,6% szkół realizujących standard), zarazem warto zauważyć, że stopień realizacji tego wskaźnika dość znacząco spadł w 2021 roku. Jeżeli chodzi o pozostałe wskaźniki, znaczące zmiany zaszły w zakresie deklarowanego poziomu odnotowywania informacji w dziennikach – spadek (w 2019 roku 17 – 73,9% szkół realizujących standard) oraz sporządzania protokołów zebrań z rodzicami (w 2019 roku 7 – 30,4% szkół realizujących standard).

Tabela 25. Sposób dokumentacji standardu 2.9. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 2.9. potwierdzana jest przez...	2019	2021
...złożenie formularza zapotrzebowania na zajęcia z oferty CDZdM	78,3%	78,9%
...informacje w dziennikach	73,9%	63,2%
...informacje w planach pracy pedagoga, doradcy lub wychowawcy	82,6%	57,9%
...informacje na stronie internetowej szkoły	56,5%	57,9%
...informacje w mediach (w tym społecznościowych)	39,1%	36,8%
...protokoły zebrań z rodzicami	30,4%	21,1%
...inne	b/d	21,1%

Źródło: Badania własne.

W prawie wszystkich szkołach (niemal 10% więcej niż w deklaracjach z 2019 roku) zdaniem badanych koordynatorów WSDZ nauczyciele informują rodziców o zmianach w kształceniu zawodowym oraz o możliwościach podnoszenia przez ich dzieci kwalifikacji zawodowych (**standard 2.10 – tabela 26**). Zaproponowane w standardzie wskaźniki były jednak wybierane stosunkowo rzadko – najczęściej

wskazywano na materiały dydaktyczno-informacyjne dla rodziców (14 – 63,6% szkół realizujących standard), a nieco rzadziej zapisy w planie wychowawcy klasy (13 – 59,1% szkół realizujących standard).

Czterech ankietowanych wskazało, że w ich szkołach potwierdzeniem realizacji standardu są inne wskaźniki niż zaproponowane w standardzie, takie jak: spotkania z rodzicami w ramach szkolnych Drzwi Otwartych, zapraszanie rodziców uczniów w charakterze osób prezentujących tajniki wykonywania zawodów, drzwi otwarte szkoły i targi edukacyjne. Interesującą odpowiedzią było to, że przekazywanie tych informacji jest zwyczajowe i nie jest specjalnie dokumentowane.

W stosunku do danych z 2019 roku można zaobserwować wzrost deklarowanego poziomu realizacji w badanych szkołach wszystkich wskaźników zaproponowanych w standardzie z wyjątkiem protokołów z zebrań z rodzicami, w przypadku których nastąpił dość znaczący spadek (w 2019 roku 21 – 84,0% szkół realizujących standard).

Tabela 26. Sposób dokumentacji standardu 2.10. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 2.10. potwierdzana jest przez...	2019	2021
...materiały dydaktyczno-informacyjne dla rodziców	56,0%	63,6%
...zapisy w planie wychowawcy klasy	44,0%	59,1%
...zapisy w dzienniku zajęć	24,0%	54,5%
...protokoły z zebrań z rodzicami	84,0%	50,0%

Źródło: Badania własne.

2.3.3 Wdrażanie działań służących podnoszeniu jakości kształcenia, w tym współpraca z pracodawcami

Monitorowanie osiągnięć uczniów w cyklu kształcenia oraz badanie losów absolwentów to działania realizowane w prawie wszystkich szkołach poddanych ewaluacji zarówno w 2021, jak i w 2019 roku (**standard 3.1 – tabela 27**). Różnica w konstrukcji kwestionariuszy w obu edycjach badania uniemożliwia metodologicznie poprawne porównywanie danych dotyczących sposobów potwierdzenia jego realizacji. W edycji 2019 przyjęto ten sam zestaw wskaźników potwierdzających monitorowanie losów uczniów w cyklu kształcenia oraz badanie losów absolwentów. W edycji 2021 lista wskaźników potwierdzających realizację standardu została podzielona na dwa oddzielne zbiory – jedna odnosząca się do monitorowania losów uczniów w cyklu kształcenia, druga dotycząca badanie losów absolwentów.

Potwierdzeniem realizacji standardu w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów we wszystkich badanych szkołach są informacje pozyskiwane od pracodawcy, a także wpisy na świadectwach uczniów dotyczące ich szczególnych osiągnięć. Prawie wszyscy ankietowani wskazali, że w szkołach funkcjonują miejsca/gabloty przeznaczone do prezentacji osiągnięć uczniów (20 – 90,9% szkół realizujących standard).

Aż ośmiu koordynatorów zadeklarowało, że w ich szkołach realizowane są wskaźniki spoza proponowanej listy. Wskazano: odznaki dla uczniów (brązowe, srebrne i złote), stypendia dla uczniów, nagrody roczne dla uczniów, nagrody od pracodawców, oferty pracy dla najlepszych absolwentów, zamieszczanie informacji o osiągnięciach uczniów na stronie szkoły, w mediach społecznościowych i/lub w gablotach na terenie szkoły, cykliczne apele szkoły prezentujące wyróżnionych uczniów w formule „dobrych praktyk” dla uczniowskiej społeczności, sprawozdania komisji, zespołów, liderów.

Także realizacja standardu w zakresie badań losów absolwentów w znaczącej większości placówek dokumentowana była w sposób różny od proponowanych wskaźników - 80% realizujących standard wskazało opcję „inne”. Koordynatorzy opisali takie alternatywne, realizowane w ich szkołach wskaźniki standardu jak: analiza losów absolwentów realizowana przez wychowawców (informacje pozyskiwane bezpośrednio od absolwentów)¹², ankiety przeprowadzone wśród absolwentów, udział w badaniach instytucji zewnętrznych (np. projekt „Monitorowanie losów absolwentów szkół zawodowych” realizowany przez firmy PBS i Danae we współpracy z Instytutem Badań Edukacyjnych), wykorzystanie absolwentów do promocji szkoły np. na stronie www.zawodowcy.poznan.pl, wizyty absolwentów w szkole – jako przyszłych pracodawców i pozytywne wzory do naśladowania, sprawozdanie zespołu ds. badania losów absolwentów.

Tabela 27. Sposoby dokumentacji standardu 3.1. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 3.1 potwierdzana jest przez...	2019	2021 osiągnięcia uczniów	2021 – losy absolwen tów
... informacje pozyskiwane od pracodawcy	67,9%	100,0%	b/d
... sprawozdanie wychowawcy	75,0%	63,6%	b/d
... wpisy na świadectwach uczniów (zgodne z rozporządzeniem MEN) dotyczące ich szczególnych osiągnięć	89,3%	100,0%	b/d
... miejsca w szkole/gabloty przeznaczone do prezentacji osiągnięć uczniów	82,1%	90,9%	b/d
... informacje uzyskiwane z biur karier uczelni wyższych	17,9%	b/d	20,0%
... informacje uzyskiwane ze branżowych szkół II stopnia	10,7%	b/d	15,0%
... informacje z KKZ	53,6%	b/d	25,0%
... inne	b/b	36,4%	80,0%

¹² W standardzie wskaźnik jest określony jako „sprawozdanie wychowawcy”.

Źródło: Badania własne.

Udział pracodawców w analizie wyników egzaminów zawodowych (**standard 3.2 – tabela 28**) według deklaracji koordynatorów realizowany jedynie w mniej niż połowie szkół poddanych ewaluacji, co i tak wiąże się z niemal trzykrotnym wzrostem odsetka szkół realizujących standard względem danych z roku 2019. Jego potwierdzeniem we wszystkich tych placówkach jest sprawozdanie kierownika szkolenia praktycznego. Dość często deklarowanym wskaźnikiem jest w tym przypadku także sprawozdanie komisji przedmiotowych (8 – 72,7% szkół realizujących standard).

W opcji „inne” wybranej przez przedstawiciela jednej ze szkół padło wskazanie na spotkania z pracodawcami i działami HR oraz wywiad ustny w ramach przygotowań do rekrutacji dla firmy, jeśli pojawia się propozycja pracy dla uczniów/absolwentów.

Jeżeli chodzi o deklarowany poziom realizacji poszczególnych wskaźników, znaczący wzrost w stosunku do danych uzyskanych w 2019 roku nastąpił w przypadku sprawozdań komisji przedmiotowych (w 2019 roku 6 – 60,0% szkół realizujących standard) oraz wyników egzaminów z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej/Izby Rzemieślniczej (w 2019 roku 4 – 40% szkół realizujących standard). Widoczny spadek stopnia realizacji wskaźnika nastąpił natomiast w przypadku protokołów z Rady Pedagogicznej (w 2019 roku 7 – 70,0% szkół realizujących standard).

Tabela 28. Sposób dokumentacji standardu 3.2. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 3.2. potwierdzana jest przez...	2019	2021
...sprawozdania kierownika szkolenia praktycznego	100,0%	100,0%
...sprawozdania komisji przedmiotowych	60,0%	72,7%
...wyniki egzaminów z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej bądź Izby Rzemieślniczej	40,0%	63,6%
...protokoły z Rady Pedagogicznej	70,0%	54,5%
...inne	b/d	9,1%

Źródło: Badania własne.

Realizowany w nieznacznej większości ankietowanych szkół (podobnie jak w roku 2019, udział pracodawców w doskonaleniu zawodowym nauczycieli (**standard 3.3 – tabela 29**) zgodnie z deklaracjami badanych w 2021 roku najczęściej jest potwierdzony poprzez sporządzanie dokumentów potwierdzających takie uczestnictwo (13 – 92,9% szkół realizujących standard).

W przypadku jednej ze szkół zaznaczono opcję „inne” i określono taki realizowany wskaźnik standardu jak udział w specjalistycznym szkoleniu dla nauczycieli przedmiotów zawodowych.

W przypadku obu wskaźników zaproponowanych w standardzie można zauważyć znaczący wzrost poziomu ich realizacji w stosunku do danych z ewaluacji z 2019 roku.

Tabela 29. Sposób dokumentacji standardu 3.3. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 3.3. potwierdzona jest przez...	2019	2021
...dokumenty potwierdzające uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym	66,7%	92,9%
...podpisanie porozumień dotyczących doskonalenia zawodowego	38,9%	57,1%
...inne	b/d	7,1%

Źródło: Badania własne.

Z deklaracji koordynatorów wynika, że w prawie wszystkich placówkach poddanych ewaluacji podejmowana jest współpraca krajowa lub zagraniczna służąca podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego (**standard 3.4 – tabela 30**) – oznacza to kilkuprocentowy wzrost deklarowanej realizacji standardu w stosunku do danych z 2019 roku. W 2021 roku wskaźnikiem potwierdzającym realizację standardu w prawie wszystkich tych placówkach jest zawarcie umowy o współpracy (21 – 95,5% szkół realizujących standard). W zdecydowanej większości szkół realizujących standard potwierdzeniem tego są również informacje w sprawozdaniach komisji przedmiotowych, zespołów wychowawców klas, koordynatorów współpracy zagranicznej oraz publikacje informacji na stronie internetowej szkoły (po 18 – 81,8% szkół realizujących standard). Warto zauważyć, że odsetek szkół deklarujących w 2021 roku zamieszczanie informacji na temat współpracy krajowej lub zagranicznej służącej podniesieniu jakości kształcenia zawodowego na stronach www szkół jest niższy niż faktyczny odsetek szkół poddanych ewaluacji, na których stronach www znaleziono takie informacje (87,0%). Podobnie w przypadku informacji w mediach społecznościowych, odsetek szkół, na których profilach Facebook znaleziono takie informacje, znacznie przewyższa deklaracje ankietowanych (78,3%).

W przypadku współpracy krajowej i zagranicznej kilku ankietowanych wskazało na realizację w ich szkołach wskaźników innych niż zaproponowane w standardzie: informacje w gablotach na terenie szkoły, protokół zebrań Rady Rodziców, praktyki zagraniczne oraz prezentacje i sprawozdania przedstawiane na Radzie Pedagogicznej przez koordynatora programu Erasmus+, przekazywanie informacji na banerach, roll-upach i prelekcje w ramach Drzwi Otwartych, Targów Edukacyjnych, Areny Zawodów, Nocy Odkrywców.

W 2019 roku najczęściej realizowanym spośród wskaźników zaproponowanych w standardzie było, zgodnie z deklaracjami ankietowanych, zamieszczanie informacji w mediach (24 – 82,8% szkół

realizujących standard), a w roku 2021 odnotowano ponad 20% spadek jego deklarowanej realizacji. W przypadku pozostałych wskaźników odnotowano zauważalny wzrost stopnia ich realizacji w 2021 roku.

Tabela 30. Sposób dokumentacji standardu 3.4. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 3.4. potwierdzana jest przez...	2019	2021
...umowy o współpracy	79,3%	95,5%
...informacje w sprawozdaniach komisji przedmiotowych, zespołów wychowawców klas, koordynatorów współpracy zagranicznej	72,4%	81,8%
...publikacje informacji na stronie internetowej szkoły	79,3%	81,8%
...protokoły z Rady Pedagogicznej	62,1%	77,3%
...media (w tym społecznościowe)	82,8%	59,1%
...inne	b/d	27,3%

Źródło: Badania własne.

Również przygotowywanie uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej (**standard 3.5 – tabela 31**) to, zgodnie z deklaracjami ankietowanych, działanie realizowane w prawie wszystkich badanych szkołach – zarówno w edycji ewaluacji 2021, jak i 2019. W 2021 roku wskaźniki zaproponowane w standardzie są ogółem w wysokim stopniu realizowane w szkołach. Potwierdzeniem realizacji standardu w prawie wszystkich tych placówkach są działania uczniów w ramach wolontariatu (21 – 95,5% szkół realizujących standard), a także program wychowawczo-profilaktyczny (19 – 86,4% szkół realizujących standard). Warto zauważyć, że odsetek szkół deklarujących w 2021 roku zamieszczanie informacji na temat przygotowywania przez szkołę uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej na stronach www szkół jest znacząco wyższy niż faktyczny odsetek szkół poddanych ewaluacji, na których stronach www znaleziono takie informacje (60,9%). W przypadku mediów społecznościowych deklaracje ankietowanych są podobne do odsetka profili Facebook, na których znaleziono takie informacje (69,6%).

Przedstawiciele pięciu placówek wskazali na realizację w ich szkołach wskaźników innych niż zaproponowane w standardzie. Były to: dodatkowe zajęcia z języka obcego branżowego, projekt „żywa lekcja historii” (spotkanie z bohaterem Poznańskiego Czerwca 1956 r. i z byłym więźniem obozu koncentracyjnego), organizacja zagranicznych praktyk zawodowych dla uczniów, projekty Erasmus Plus, współpraca z CIL, CIS, Radą Osiedla Stare Miasto, sprawozdania zespołów, komisji, liderów, udział i sukcesy uczniów w konkursach i projektach, m.in. kampania „Drugie życie”, „Wszyscy razem dla transplantacji”, „SMS dobroci”, „Wielkanocna kartka senioralna” itp.

W 2019 roku wskaźnikami najczęściej wybieranymi jako realizowane w badanych szkołach były programy wychowawczo – profilaktyczne oraz gabloty w szkole, kroniki, itp. (po 24 – 88,9% szkół realizujących standard). Znaczący wzrost poziomu realizacji w stosunku do danych z 2019 nastąpił w przypadku wskaźników: działania uczniów w ramach wolontariatu – (w 2019 roku 23 – 85,2% szkół realizujących standard) oraz zapisy w dziennikach zajęć (w 2019 roku 17 – 63,0% szkół realizujących standard). Znaczący spadek w tym zakresie odnotowano w przypadku wskaźnika gabloty w szkole, kroniki itp. (w 2019 roku 24 – 88,9% szkół realizujących standard).

Tabela 31. Sposób dokumentacji standardu 3.5. w dwóch edycjach badania.

Realizacja standardu 3.5. potwierdzona jest przez...	2019	2021
...działania uczniów w ramach wolontariatu	85,2%	95,5%
...programy wychowawczo – profilaktyczne	88,9%	86,4%
...zapisy w dziennikach zajęć	63,0%	81,8%
...publikacje informacji na stronie internetowej szkoły	77,8%	81,8%
...gabloty w szkole, kroniki, itp.	88,9%	77,3%
...media (w tym społecznościowych)	70,4%	72,7%
...scenariusze zajęć	51,9%	50,0%
...inne	b/d	22,7%

Źródło: Badania własne.

2.3.4 Adekwatność wskaźników - podsumowanie

Jedną z podstaw oceny adekwatności omówionych wskaźników może być określenie, które z nich ogółem były w największym stopniu realizowane w odniesieniu do przypisanego standardu (80%-100% ankietowanych wskazało realizację wskaźnika w szkole), a które w najmniejszym stopniu ($\leq 40\%$ ankietowanych wskazało realizację wskaźnika w szkole). Warto odnotować, że żaden ze wskaźników proponowanych w standardach nie uzyskał 0% wskazań szkół, to znaczy wszystkie wskaźniki były realizowane przynajmniej w jednej szkole.

Zgodnie z deklaracjami ankietowanych w 2021 roku za najbardziej adekwatne można więc uznać wskaźniki:

- program realizacji doradztwa zawodowego jest zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną (100%) (**standard 1.2**);
- potwierdzeniem udziału pracodawców w analizie wyników egzaminów zawodowych są sprawozdania kierownika szkolenia praktycznego (100%) (**standard 3.2**);

- potwierdzeniem prowadzenia monitoringu osiągnięć uczniów są informacje pozyskiwane od pracodawcy oraz wpisy na świadectwach uczniów (zgodne z rozporządzeniem MEN) dotyczące ich szczególnych osiągnięć (100%) (**standard 3.1**);
- potwierdzeniem zapewnienia uczniom dostępu do usług doradczych jest dokumentacja realizacji usług doradczych (np. dziennik pedagoga, dziennik psychologa, doradcy zawodowego, teczka klasy, teczki uczniowskie, zapisy w dzienniku, sprawozdania wychowawców klas) (95,7%) (**standard 2.1**);
- potwierdzeniem działania szkoły w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjności uczniów są sprawozdania z różnych akcji oraz publikacja informacji na stronie internetowej szkoły (95,7%) (**standard 2.2**);
- potwierdzeniem udzielania wsparcia są zapisy w dzienniku pedagoga, psychologa lub specjalisty (w formie porad czy konsultacji) (95,7%) (**standard 2.7**);
- potwierdzeniem przygotowywania przez szkołę uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej są działania uczniów w ramach wolontariatu (95,5%) (**standard 3.5**);
- potwierdzeniem współpracy krajowej lub zagranicznej służącej podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego są umowy o współpracy (95,5%) (**standard 3.4**);
- potwierdzeniem systematycznej realizacji zajęć z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego są zapisy w dzienniku zajęć (95,0%) (**standard 1.4**);
- potwierdzeniem współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną jest sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego (94,7%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem funkcjonowania SPInKi są dokumenty dotyczące utworzenia tego miejsca oraz spis wyposażenia pomieszczenia (94,1%) (**standard 2.8**);
- potwierdzeniem działań związanych z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego są sprawozdania z pracy komisji przedmiotowych (93,8%) (**standard 1.6**);
- potwierdzeniem udziału pracodawców w doskonaleniu nauczycieli są dokumenty potwierdzające uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym (92,9%) (**standard 3.3**);
- potwierdzeniem działania szkoły w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjności uczniów są media (w tym społecznościowe) (91,3%) (**standard 2.2**);
- potwierdzeniem współpracy z przedstawicielami firm z branż, w których kształcą się uczniowie, jest dokumentacja praktyk zawodowych (91,3%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem współpracy z lokalnymi pracodawcami jest podpisane porozumienie (90,9%) (**standard 1.5**);

- potwierdzeniem prowadzenia monitoringu osiągnięć uczniów miejsca w szkole/gabloty przeznaczone do prezentacji osiągnięć uczniów (90,9%) (**standard 3.1**);
- spójność WSDZ i programu realizacji doradztwa zawodowego z programem wychowawczo-profilaktycznym szkoły są potwierdzone dokumentami Rady Pedagogicznej (90,5%) (**standard 1.1**);
- potwierdzeniem prowadzenia zajęć dotyczących rekrutacji do branżowej szkoły II stopnia (w przypadku branżowych szkół I stopnia), KKZ, uzupełnienia kwalifikacji, warunków rekrutacji na studia wyższe (w przypadku techników) zapotrzebowana rynku, oczekiwań pracodawców, rozmów kwalifikacyjnych są zapisy w dzienniku zajęć (90,0%) (**standard 2.3**);
- potwierdzeniem współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną jest dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty (89,5%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem systematycznie przeprowadzanej ewaluacji WSDZ jest sprawozdanie lub inna forma prezentacji wyników ewaluacji – dokument dla zespołu realizującego zadania w zakresie WSDZ (89,5%) (**standard 1.7**);
- potwierdzeniem współpracy z przedstawicielami firm z branż, w których kształcą się uczniowie, są informacje na stronie internetowej szkoły (87,0%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem działania szkoły w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjności uczniów są zapisy w dziennikach zajęć oraz wdrożone projekty młodzieżowe (87,0%) (**standard 2.2**);
- potwierdzeniem przygotowywania corocznego programu doradztwa zawodowego w oparciu o diagnozę zapotrzebowania i wnioski z ewaluacji są analiza wyników diagnozy potrzeb wraz z rekomendacjami do dalszej pracy oraz sprawozdanie lub inna forma prezentacji wyników diagnozy – dokument dla zespołu realizującego zadania w zakresie WSDZ (86,4%) (**standard 1.3**);
- potwierdzeniem współpracy z lokalnymi pracodawcami są umowa z pracodawcą oraz informacje na stronie internetowej szkoły (86,4%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem przygotowywania przez szkołę uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej są programy wychowawczo-profilaktyczne (86,4%) (**standard 3.5**);
- potwierdzeniem systematycznej realizacji zajęć z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego są wymagania przedmiotowe w ramach przedmiotów: Podstawy działalności gospodarczej oraz Podstawy przedsiębiorczości (dotyczące treści poruszanych w ramach WSDZ) oraz program pracy nauczyciela, który realizuje przedmiot (85,0%) (**standard 1.4**);

- potwierdzeniem systematycznie przeprowadzanej ewaluacji WSDZ jest analiza wyników ewaluacji wraz z rekomendacjami do dalszej pracy (84,2%) (**standard 1.7**);
- istnieje dokument powołania koordynatora WSDZ przez dyrektora (83,83%) (**standard 1.2**);
- potwierdzeniem tworzenia IPK jest Indywidualny Plan Kariery (83,3%) (**standard 2.6**);
- potwierdzeniem współpracy z przedstawicielami firm z branż, w których kształcą się uczniowie, są umowa z pracodawcą oraz umowa patronacka (82,6%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem współpracy z placówką doskonalenia nauczycieli jest sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego (81,8%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem współpracy z lokalnymi pracodawcami są dokumentacja praktyk zawodowych, zapis w dzienniku zajęć, umowa patronacka, informacje w mediach (81,8%) (w tym społecznościowych) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem przygotowywania przez szkołę uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej są zapisy w dziennikach zajęć oraz publikacje informacji na stronie internetowej szkoły (81,8%) (**standard 3.5**).
- potwierdzeniem współpracy krajowej lub zagranicznej służącej podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego są informacje w sprawozdaniach komisji przedmiotowych, zespołów wychowawców klas, koordynatorów współpracy zagranicznej oraz publikacje informacji na stronie internetowej szkoły (81,8%) (**standard 3.4**);
- potwierdzeniem organizacji zajęć rozwijających talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju są plan i harmonogram zajęć pozalekcyjnych, sprawozdania komisji przedmiotowej oraz informacje na stronie internetowej szkoły (81,0%) (**standard 2.5**).

Z kolei za najmniej adekwatne w świetle zgromadzonych danych wskaźniki w 2021 roku można uznać:

- potwierdzeniem współpracy z placówką doskonalenia nauczycieli jest podpisane porozumienie (9,1%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną są podpisane porozumienie oraz informacja w mediach (w tym społecznościowych) (10,5%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem prowadzenia badania losów absolwentów jest sprawozdanie wychowawcy (15,0%) (**standard 3.1**);
- potwierdzeniem współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną jest zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń (15,8%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem współpracy z placówką doskonalenia nauczycieli jest informacja w mediach (w tym społecznościowych) (18,2%) (**standard 1.5**);

- potwierdzeniem prowadzenia badania losów absolwentów są informacje pozyskiwane od pracodawcy (20,0%) (**standard 3.1**);
- potwierdzeniem korzystania przez szkołę z oferty szkoleniowej CDZDM są protokoły zebrań z rodzicami (21,1%) (**standard 2.9**);
- potwierdzeniem tworzenia IPK są sprawozdania wychowawcy (22,2%) (**standard 2.6**);
- potwierdzeniem współpracy z innymi instytucjami zewnętrznymi jest dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty (23,1%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem funkcjonowania SPInKi są informacje w mediach (w tym społecznościowych) (23,5%) (**standard 2.8**);
- potwierdzeniem prowadzenia badania losów absolwentów są wpisy na świadectwach uczniów (zgodne z rozporządzeniem MEN) dotyczące ich szczególnych osiągnięć (25,0%) (**standard 3.1**);
- potwierdzeniem współpracy z placówką doskonalenia nauczycieli są zapisy w dzienniku zajęć oraz informacja na stronie internetowej szkoły (27,3%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem prowadzenia zajęć dotyczących rekrutacji do branżowej szkoły II stopnia (w przypadku branżowych szkół I stopnia), KKZ, uzupełnienia kwalifikacji, warunków rekrutacji na studia wyższe (w przypadku techników) zapotrzebowana rynku, oczekiwań pracodawców, rozmów kwalifikacyjnych jest scenariusz zajęć (30,0%) (**standard 2.3**);
- potwierdzeniem współpracy z przedstawicielami firm z branż, w których kształcą się uczniowie, jest dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty (30,4%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną jest informacja na stronie internetowej szkoły (31,6%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem prowadzenia zajęć dotyczących rekrutacji do branżowej szkoły II stopnia (w przypadku branżowych szkół I stopnia), KKZ, uzupełnienia kwalifikacji, warunków rekrutacji na studia wyższe (w przypadku techników) zapotrzebowana rynku, oczekiwań pracodawców, rozmów kwalifikacyjnych jest program nauczania (35,0%) (**standard 2.3**);
- potwierdzeniem korzystania przez szkołę z oferty szkoleniowej CDZDM są informacje w mediach (w tym społecznościowych) (36,8%) (**standard 2.9**);
- potwierdzeniem współpracy z innymi instytucjami zewnętrznymi są umowa z pracodawcą, dokumentacja praktyk zawodowych, sprawozdanie z uczestnictwa w targach dla różnych branż, umowa patronacka (38,5%) (**standard 1.5**);
- potwierdzeniem systematycznej realizacji zajęć z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego są zapisy w planie wychowawcy (40,0%) (**standard 1.4**).

Na podstawie zgromadzonych danych można też określić, w przypadku których standardów zestaw zaproponowanych wskaźników okazał się bardziej adekwatny, a w przypadku których mniej. Można wskazać kilka przypadków szczególnie wysokiej adekwatności wskaźników proponowanych w standardzie (więcej niż połowa wskaźników adekwatna na poziomie $\geq 80\%$ szkół deklarujących ich realizację) oraz szczególnie niskiej adekwatności wskaźników proponowanych w standardzie (więcej niż połowa wskaźników adekwatna na poziomie $\leq 40\%$ szkół deklarujących ich realizację).

Standardy, dla których zaproponowane wskaźniki okazały się najbardziej adekwatne w obecnej edycji badania, to:

- szkoła zatrudnia nauczyciela doradcę zawodowego lub wyznacza nauczyciela koordynującego realizację WSDZ: istnieje dokument powołania koordynatora WSDZ przez dyrektora (**standard 1.2**);
- szkoła zatrudnia nauczyciela doradcę zawodowego lub wyznacza nauczyciela koordynującego realizację WSDZ, z którymi to współpracują wszyscy nauczyciele podczas tworzenia założeń WSDZ: program realizacji doradztwa zawodowego jest zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną (**standard 1.2**);
- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z lokalnymi pracodawcami (**standard 1.5**);
- szkoła działa w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjności uczniów (**standard 2.2**);
- w szkole monitoruje się osiągnięcia uczniów w cyklu kształcenia (**standard 3.1**).

Z kolei standardy, dla których zaproponowane niektóre wskaźniki okazały się najmniej adekwatne, to:

- szkoła współpracuje z poradnią psychologiczno-pedagogiczną (**standard 1.5**);
- szkoła współpracuje z placówką doskonalenia nauczycieli (**standard 1.5**);
- szkoła współpracuje z innymi instytucjami zewnętrznymi (**standard 1.5**);
- w szkole bada się losy absolwentów (**standard 3.1**).

Odpowiedź „inne” była wskazywana najczęściej wtedy, kiedy ankietowani chcieli uzupełnić kafełkę możliwych do wyboru wskaźników o takie działania, których tam nie ujęto, a które w ich szkołach świadczą o realizacji danego standardu. Odsetek wskazań odpowiedzi „inne” zazwyczaj nie przekraczał 10%, znacznie wyższy okazał się jednak w przypadku takich standardów jak:

- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z innymi instytucjami zewnętrznymi (30,8% szkół wskazało inne wskaźniki niż zaproponowane w standardzie) (**standard 1.5**);

- w szkole prowadzone są działania związane z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego (18,8% szkół wskazało inne wskaźniki niż zaproponowane w standardzie) (**standard 1.6**);
- nauczyciele poszczególnych przedmiotów przekazują uczniom informacje na temat zawodów, w których będą mogli wykorzystać wiedzę z nauczanego przez nich przedmiotu (21,7% szkół wskazało inne wskaźniki niż zaproponowane w standardzie) (**standard 2.4**);
- w szkole funkcjonuje Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa) umożliwiający realizację działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (21,1% szkół wskazało inne wskaźniki niż zaproponowane w standardzie) (**standard 2.9**);
- w szkole monitoruje się osiągnięcia uczniów w cyklu kształcenia (36,4% szkół wskazało inne wskaźniki niż zaproponowane w standardzie) (**standard 3.1**);
- w szkole bada się losy absolwentów (80% szkół wskazało inne wskaźniki niż zaproponowane w standardzie) (**standard 3.1**);
- w szkole prowadzona jest współpraca krajowa lub zagraniczna służąca podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego (27,3% szkół wskazało inne wskaźniki niż zaproponowane w standardzie) (**standard 3.4**);
- szkoła przygotowuje uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej (22,7% szkół wskazało inne wskaźniki niż zaproponowane w standardzie) (**standard 3.5**).

3. Rekomendacje

W rekomendacjach zamieszczonych w raporcie z ewaluacji z 2019 r. zwracano uwagę na konieczność wdrożenia standardów, które funkcjonowały tylko w nielicznych szkołach. Rekomendowano wówczas podjęcie niezwłocznych działań w zakresie utworzenia i dokumentowania działalności Szkolnych Punktów Informacji i Kariery (SPInKi) (**standard 2.8**). Dla przypomnienia, dwa lata temu tylko 27,6% respondentów zadeklarowało, że taki Punkt działa w szkole. Obecnie 73,9% badanych potwierdziło funkcjonowanie SPInKi w placówce.

Do wdrożenia tego standardu z pewnością przyczyniły się zobowiązania powzięte przez szkoły w ramach umowy projektowej, na mocy której obowiązkiem placówki było utworzenie SPInKi do 31 marca 2020 r. Pomimo powziętego zobowiązania 6 respondentów nie potwierdziło, że taki Punkt istnieje w ich szkole. W związku z tym rekomendacja pozostaje nadal aktualna.

Ponadto placówkom, w których funkcjonują już SPInKi, zaleca się, aby informowały o jej działalności szersze grono odbiorców, np. poprzez zamieszczanie tematycznych wpisów na stronie internetowej szkoły. Przegląd zasobów internetowych badanych podmiotów dostarczył danych, że tylko 13% (3) badanych szkół umieściły informacje o SPInce na swojej stronie internetowej. Żadna z badanych placówek nie zamieściła informacji o SPInce na swoim profilu Facebook. Stąd rekomenduje się, aby do wskaźników omawianego standardu dopisać „informacja na stronie internetowej” oraz „media społecznościowe”. Wprowadzenie dodatkowych wskaźników może przyczynić się do tego, że informacja o funkcjonowaniu takiego Punktu dotrze do rodziców, kandydatów, pracodawców.

W 2019 r. zwracano również uwagę na fakt, że tylko w nielicznych szkołach pracodawcy biorą udział w analizie wyników egzaminów zawodowych (13,8%), a wnioski z analizy są wykorzystywane do ewentualnej modyfikacji programów nauczania we współpracy z pracodawcami (34,5%). We wdrożeniu tego standardu (**standard 3.2**) szkoły poczyniły znaczne postępy, jednak poziom wdrożenia standardu pozostaje niski. Obecnie ten standard jest realizowany odpowiednio przez 47,8% i 60,9% placówek¹³. W związku z tym rekomenduje się dalszą pracę nad wdrożeniem do praktyki szkolnej tego zapisu z dokumentu. Ponadto podczas realizacji II etapu ewaluacji – badania jakościowego zaleca się

¹³ Analizując wyniki szczegółowe okazuje się, że 5 szkół zadeklarowało, że pracodawcy nie biorą udziału w analizie wyników egzaminów zawodowych, ale współpracują z pracodawcami przy modyfikacji programów nauczania. Z kolei 1 szkoła zadeklarowała udział pracodawców w analizie wyników egzaminów, ale nie potwierdziła współpracy z pracodawcami w zakresie modyfikacji programów nauczania. Oznacza to, że część szkół realizuje ten standard połowicznie. 6 respondentów zadeklarowało, że nie realizuje żadnego z komponentów tego standardu, a tylko 9 że realizuje standard w całości. 2 szkoły nie udzieliły odpowiedzi na jedno z dwóch pytań dotyczących tego standardu.

pogłębienie tego zagadnienia i podjęcie próby zdiagnozowania przyczyn trudności we wdrożeniu tego standardu. Warto także skorzystać z doświadczeń szkół, które wdrożyły ten standard i na tej podstawie wypracować plan działań wspierających dla pozostałych placówek. Podczas prowadzenia badań jakościowych należy także rozwinąć kwestię dotyczącą tego czy i w jaki sposób współpraca z pracodawcami w zakresie analizy wyników egzaminów zawodowych i modyfikacji programu nauczania przełożyła się na oceny uczniów umieszczone na dyplomach potwierdzających kwalifikacje.

Kolejna rekomendacja z 2019 r. dotyczyła zatrudnienia nauczyciela doradcy zawodowego w szkole (**standard 1.2**). Obecnie nauczyciel doradca zawodowy jest zatrudniony w ponad połowie szkół uczestniczących w badaniu. Warto nie ustępować w wysiłkach, aby etat dla doradcy zawodowego pojawił się także w pozostałych placówkach. Tym bardziej, że szkoły dysponują zasobami kadrowymi o odpowiednich kwalifikacjach. W ramach projektu „Kwalifikacje kluczem do sukcesu” założono, że 30 nauczycieli (w tym 21 kobiet) realizujących zadania z zakresu doradztwa zawodowego w szkołach ukończy studia podyplomowe prowadzące do uzyskania kwalifikacji doradcy zawodowego.

Ponadto w przypadku standardu 1.2. warto zasugerować autorom dokumentu drobną zmianę w jego brzmieniu. Na pytanie czy podczas tworzenia założeń WSDZ wszyscy nauczyciele współpracują z nauczycielem doradcą zawodowym lub nauczycielem koordynującym realizację WSDZ twierdząco odpowiedziało 65,2% (15) szkół. Z kolei w pytaniach otwartych niektórzy ankietowani podkreślali dobrą współpracę grona pedagogicznego w zakresie realizacji WSDZ. Standard dotyczy tworzenia założeń, a nie realizacji WSDZ. Być może warto dokonać takiego rozróżnienia w treści standardu i wprowadzić modyfikację zapisu.

Należy także zwrócić uwagę na standardy, których deklarowana realizacja obniżyła się w porównaniu z rokiem 2019 r. i w trakcie prowadzenia badań jakościowych zastanowić się jaka jest tego przyczyna.

Dla przypomnienia są to następujące standardy:

- coroczny program doradztwa zawodowego powstaje w oparciu o: diagnozę zapotrzebowania na działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego przeprowadzoną zarówno wśród uczniów, ich rodziców, a także nauczycieli (**standard 1.3**);
- w szkole w ramach Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego systematycznie realizowane są zajęcia z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (**standard 1.4**);
- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z placówką doskonalenia nauczycieli (**standard 1.5**);

- w szkole prowadzone są działania związane z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego (**standard 1.6**).

Standardy 1.5 i 1.6 są ze sobą ściśle związane: oba dotyczą nauczycieli i ich doskonalenia w zakresie doradztwa zawodowego. Warto przypomnieć, że także w pytaniach otwartych, wśród trudności wskazano na: niewystarczające kompetencje osób realizujących doradztwo zawodowe i *brak świadomości wagi* oraz *niezrozumieniu znaczenia* doradztwa zawodowego wśród nauczycieli. Rekomenduje się, aby koordynatorzy WSDZ za aprobatą dyrektora zwrócili się z prośbą do placówki doskonalenia nauczycieli o przygotowanie oferty szkoleniowej adekwatnej do potrzeb kadry pedagogicznej danej szkoły. Być może zwiększenie współpracy z placówką doskonalenia nauczycieli przełoży się na doskonalenie wszystkich nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego.

Z kolei w przypadku **standardu 1.3.** dotyczącego corocznego programu doradztwa zawodowego diagnozę zapotrzebowania na działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego przeprowadzoną zarówno wśród uczniów, ich rodziców, a także nauczycieli, którego realizację zadeklarowało ponad 80% szkół (jednak mniej niż w 2019 r.), warto pozyskać w toku realizacji pogłębionych badań jakościowych dodatkowe informacje dotyczące tego, w oparciu jakie inne komponenty program jest tworzony¹⁴.

W przypadku standardu dotyczącego systematycznego prowadzenia zajęć z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (**standard 1.4**) należy uzyskać dodatkowe informacje o przyczynie spadku deklaracji potwierdzających jego realizację (w 2019 r. – 100% szkół zadeklarowało prowadzenie zajęć, w 2021 r. 87%). Z odpowiedzi na pytania otwarte wynika, że potrzebne są zmiany w organizacji WSDZ w ewaluowanych szkołach. Istotne wydaje się nakierowanie przyszłych działań zarówno na dostosowanie organizacji WSDZ do potrzeb uczniów (np. dojeżdżających, którzy nie mogą uczestniczyć w zajęciach odbywających się późnym popołudniem), jak i niwelowanie barier dla efektywności realizacji WSDZ dostrzeganych przez nauczycieli (np. doradztwo realizowane nieregularnie i w godzinach popołudniowych po wszystkich innych lekcjach, co niszczy systematyczność i skuteczność przyswajania wiedzy przez uczniów). Zagadnienia te wymagają pogłębienia w trakcie badań jakościowych.

¹⁴ Z analizy danych szczegółowych wynika, że: 2 szkoły opracowując coroczny program doradztwa zawodowego korzystają z diagnozy zapotrzebowania na działania wychowawcze i profilaktyczne oraz z wniosków z ewaluacji programu doradztwa zawodowego, ale nie korzystają z diagnozy na działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego; w 1 szkole żaden z trzech komponentów wskazanych w standardzie nie został zaznaczony; 1 placówka nie uwzględnia diagnozy zapotrzebowania na działania wychowawcze i profilaktyczne; 1 placówka korzysta jedynie z wniosków z ewaluacji poprzedniego programu.

W trakcie badań jakościowych warto także pogłębić kwestię czynników, które wpłynęły na to, że mniej szkół korzysta z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM) (**standard 2.9**). Deklaracje respondentów świadczą, że standard jest realizowany na podobnym poziomie co w roku 2019 r. jednak statystyki wewnętrzne CDZdM świadczą o znaczącym spadku w tym obszarze.

Autorów standardów zachęca się do ponownego przemyślenia proponowanych wskaźników realizacji niektórych standardów. Wyniki ankiety pokazują, że najmniej adekwatne do praktyki szkolnej okazują się niektóre wskaźniki w **standardzie 1.5 i 3.1**. Warto także rozważyć wpisanie nowych wskaźników, które wskazali respondenci (zob. str. 62).

Wyniki tegorocznej ewaluacji wskazują, że wiele szkół nie zamieszcza na swoich stronach internetowych odnośników do niektórych witryn wskazanych w **standardzie 2.12**. Zaleca się, aby autorzy standardów ponownie rozważyli użyteczność zamieszczenia przez szkoły linków do wskazanych stron. Jeżeli autorzy standardów uznają, że umieszczenie odnośników do tych stron w standardzie jest zasadne, zaleca się przekazanie uzasadnienia szkołom, aby z kolei te były przekonane o konieczności wdrożenia tego standardu. Z kolei szkoły zachęca się do przeglądu i aktualizacji swoich witryn internetowych – niejednokrotnie odpowiedzi udzielone w ankietach potwierdzały realizowanie tego standardu, jednak analiza stron internetowych dostarczyła informacji, że odnośniki nie są zamieszczone.

Ponadto przegląd stron internetowych w odniesieniu do standardu, że Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego zwany dalej WSDZ, stanowi podstawę do opracowania programu realizacji doradztwa zawodowego, który jest spójny z programem wychowawczo-profilaktycznym szkoły (**standard 1.1**), dostarczył danych mówiących o tym, że:

- 52,2% badanych szkół zamieszcza na swojej witrynie internetowej program wychowawczo-profilaktyczny szkoły,
- 34,8% badanych szkół zamieszcza na swojej witrynie internetowej WSDZ,
- 8,7% badanych szkół zamieszcza na swojej witrynie internetowej Standardy doradztwa zawodowego,
- 8,7% badanych szkół zamieszcza na swojej witrynie internetowej program doradztwa zawodowego na dany rok szkolny 2020/2021.

Obecny zapis w standardzie nie uwzględnia umieszczanie tych dokumentów na stronie internetowej. Wydaje się jednak, że umieszczenie przez autorów standardów dodatkowych wskaźników, tj. zamieszczenie na stronie internetowej szkoły programu wychowawczo-profilaktycznego, WSDZ, standardów doradztwa zawodowego, programu doradztwa zawodowego na dany rok szkolny, zwiększyłyby liczbę szkół udostępniających te dokumenty. Upublicznienie tych dokumentów być może przyczyniłoby się do lepszego uświadomienia adresatom treści internetowych, głównie rodzicom, związku pomiędzy programem wychowawczo-profilaktycznym a WSDZ oraz pomiędzy WSDZ a corocznym programem doradztwa. Poinformowanie rodziców uczniów, jak i rodziców kandydatów zwróciłoby ich uwagę na znaczenia przygotowania młodzieży do wejścia na rynek pracy.

87% respondentów tegorocznej edycji badania zadeklarowała, że w szkole są prowadzone zajęcia dotyczące: rekrutacji do szkoły branżowej II stopnia (w przypadku branżowych szkół I stopnia), warunków rekrutacji na studia wyższe (w przypadku techników, KKZ, uzupełnienia kwalifikacji), zapotrzebowana rynku, oczekiwań pracodawców, rozmów kwalifikacyjnych (**standard 2.3**). Informacja o takich działaniach, pomimo że nie ma takiego zapisu w standardzie, pojawiała się na profilach Facebook 73,9% szkół. W związku z tym, że wskaźnik informacja w mediach społecznościowych już funkcjonuje w praktyce szkolnej rekomenduje się, aby autorzy standardu umieścili go w zapisach standardu. Wpisy na ten temat na stronie internetowej zamieściło jedynie 39,1% placówek. Wydaje się jednak, że umieszczenie takiego wskaźnika w standardach przyczyniłoby się do lepszego wykorzystania potencjału jaki ze sobą niosą witryny internetowe szkół.

Przegląd zasobów internetowych placówek stron skłonił także do ogólnej refleksji nad kreowaniem przez szkoły swojego wizerunku w sieci. Treści zamieszczone na stronach internetowych szkół są nieczytelne, chaotyczne, archiwalne. Rekomenduje się opracowanie formatki strony internetowej szkół i udostępnienie jej przez organy prowadzące.

Przegląd profili szkół na portalu Facebook pozwala natomiast wysnuć wniosek, że pełnią one funkcję faktycznie społecznościową i tak też są sprofilowane treści na nich zamieszczane. Nie udało się tam znaleźć zbyt wielu wpisów świadczących o identyfikowaniu się szkół z określonymi instytucjami czy mających zachęcić potencjalnych kontrahentów do współpracy. Posty są natomiast tworzone z myślą o dotarciu do uczniów i to dla nich mają być atrakcyjne. Często dotyczą działań pozalekcyjnych uczniów oraz aktywności poszczególnych nauczycieli przygotowujących inicjatywy skierowane do uczniów, a ich celem wydaje się integrowanie braci uczniowskiej i reszty szkolnej społeczności. Uwagę zwraca ciepły ton i aprobata, z jaką szkoły piszą na Facebooku o współpracy z przedsiębiorcami.

Ponadto treści zamieszczone w sieci budują wyobrażenie, że szkoły skupiają się przede wszystkim na przygotowaniu uczniów do studiów wyższych, pomijając aspekt ich wejścia na rynek pracy. Na przykład informują o drzwiach otwartych na uczelnie wyższe, współpracy z uczelniami wyższymi i spotkaniach z przedstawicielami nauki, przy jednoczesnym marginalnym informowaniu o kontakcie z przedsiębiorcami, działaniach przygotowujących do szukania pracy (przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej, pisanie dokumentów aplikacyjnych). Rekomenduje się, aby szkoły ponownie przeanalizowały swoje cele i profile absolwentów.

Ogólne wnioski wyłaniające się z analizy zgromadzonego materiału rysują potrzebę budowania postaw, tradycji realizacji doradztwa zawodowego w szkołach, w których najwyraźniej działania takie mają charakter poboczny. Cytując wypowiedź jednej z ankietowanych osób, *konieczna jest praca doradców nad świadomością i rangą podejmowanych działań wśród młodzieży.*

Aneksy

Załącznik nr 1 Wykaz szkół zaproszonych do udziału w ewaluacji

1. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Poznaniu (Szkola Branżowa I stopnia nr 1, Technikum Elektroniczno-Mechaniczne)
2. Technikum nr 19 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Poznaniu
3. Zespół Szkół Budowlano – Drzewnych im. Bolesława Chrobrego w Poznaniu (Szkola Branżowa I stopnia nr 28, Technikum Budowlano-Drzewne)
4. Zespół Szkół Budownictwa nr 1 w Poznaniu (Branżowa Szkoła I stopnia nr 42, Technikum Budowlane)
5. Zespół Szkół Ekonomicznych im. Cyryla Ratajskiego w Śremie (Technikum nr 1)
6. Zespół Szkół Ekonomicznych im. Stanisława Staszica w Poznaniu (Technikum Ekonomiczno-Administracyjne nr 1)
7. Zespół Szkół Elektrycznych nr 1 w Poznaniu (Technikum Energetyczne im. Henryka Zygałskiego)
8. Zespół Szkół Elektrycznych nr 2 im. ks. Piotra Wawrzyniaka w Poznaniu (Technikum)
9. Zespół Szkół Gastronomicznych im. Karola Libelta w Poznaniu (Branżowa Szkoła I stopnia, Technikum Gastronomiczne)
10. Zespół Szkół Geodezyjno-Drogowych w Poznaniu (Szkola Branżowa I stopnia, Technikum Budowy Dróg, Pojazdów Samochodowych, Technikum Geodezyjne, Technikum Geologiczne)
11. Zespół Szkół Handlowych im. Bohaterów Poznańskiego Czerwca '56 w Poznaniu (Szkola Branżowa I stopnia nr 4, Technikum Ekonomiczno-Handlowe)
12. Zespół Szkół im. Adama Mickiewicza w Objezierzu (Szkola Branżowa I stopnia, Technikum)
13. Zespół Szkół Komunikacji im. Hipolita Cegielskiego w Poznaniu (Technikum Komunikacji)
14. Zespół Szkół Łączności im. Mikołaja Kopernika w Poznaniu (Technikum Łączności)
15. Zespół Szkół Mechanicznych im. Komisji Edukacji Narodowej w Poznaniu (Branżowa Szkoła Zawodowa I stopnia nr 29, Technikum Mechaniczne)
16. Zespół Szkół Odzieżowych im. Władysława Reymonta w Poznaniu (Szkola Branżowa I stopnia, Technikum Odzieżowo-Uługowe)
17. Zespół Szkół Politechnicznych im. Powstańców Wielkopolskich w Śremie (Szkola Branżowa I stopnia nr 3, Technikum Budowlane, Technikum Fryzjerskie, Technikum Gastronomiczne, Technikum Mody, Technikum Samochodowe, Technikum Turystyczne)
18. Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Poznaniu (Szkola Branżowa I stopnia nr 8, Technikum Przemysłu Spożywczego)

19. Zespół Szkół Samochodowych im. inż. Tadeusza Tańskiego w Poznaniu (Szkola Branżowa I stopnia nr 9, Technikum Samochodowe)
20. Zespół Szkół Technicznych im. Hipolita Cegielskiego w Śremie (Szkola Branżowa I stopnia, Technikum nr 2)
21. Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Poznaniu (Szkola Branżowa I stopnia nr 6, Technikum nr 6)
22. Zespół Szkół Zawodowych nr 2 im. Janusza Korczaka w Poznaniu (Szkola Branżowa I stopnia nr 2)
23. Zespół Szkół Zawodowych nr 6 im. Joachima Lelewela w Poznaniu (Szkola Branżowa I stopnia nr 7, Technikum Poligraficzno-Administracyjne)

Załącznik nr 2 Kwestionariusz ankiety

EWALUACJA WDRAŻANIA STANDARDÓW DORADZTWA ZAWODOWEGO

Ankieta dla szkół i zespołów szkół (branżowych szkół I stopnia i techników), które wdrożyły Standardy doradztwa zawodowego dla szkół branżowych I stopnia/techników, opracowane w ramach projektu pn.: Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu - wspieramy rozwój kształcenia zawodowego w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Poznania współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Szanowni Państwo,

prosimy o wypełnienie ankiety ewaluacyjnej dotyczącej standardów doradztwa zawodowego. Przekazane przez Państwa informacje posłużą do przygotowania raportu zawierającego wnioski na temat stanu wdrożenia i realizacji standardów. Prosimy o podkreślenie wybranej odpowiedzi „TAK” lub „NIE”. Pole „Jakie?” przeznaczone jest do uzupełnienia informacji odnoszących się do wymienionego standardu. Dwa ostatnie pytania mają charakter pytań otwartych – prosimy o udzielenie odpowiedzi własnymi słowami.

Prosimy o przesłanie wypełnionej ankiety na adres h.kroczak@cdzdm.pl do dnia 18 czerwca 2021 r.

Nazwa szkoły/zespołu szkół:

.....

1. Organizacja Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ) w szkole branżowej pierwszego stopnia/technikum

1. Czy WSDZ stanowi podstawę do opracowania programu realizacji doradztwa zawodowego, który jest spójny z programem wychowawczo-profilaktycznym szkoły? TAK / NIE

1A. Spójność WSDZ i programu realizacji doradztwa zawodowego z programem wychowawczo-profilaktycznym szkoły są potwierdzone:

- a) dokumentami Rady Rodziców, TAK / NIE
- b) dokumentami Rady Pedagogicznej, TAK / NIE
- c) inne, jakie?.....

2. Czy szkoła zatrudnia nauczyciela doradcę zawodowego? TAK / NIE

3. Czy szkoła wyznacza nauczyciela koordynującego realizację WSDZ? TAK / NIE

3A. Czy istnieje dokument powołania koordynatora WSDZ przez dyrektora? TAK / NIE

4. Czy wszyscy nauczyciele współpracują z doradcą zawodowym lub koordynatorem podczas tworzenia założeń WSDZ? TAK / NIE

5. Czy program realizacji doradztwa zawodowego jest zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną? TAK / NIE

6. Czy coroczny program doradztwa zawodowego powstaje w oparciu o diagnozę zapotrzebowania na działania wychowawcze i profilaktyczne przeprowadzoną wśród uczniów, ich rodziców i nauczycieli? TAK / NIE

7. Czy coroczny program doradztwa zawodowego powstaje w oparciu o diagnozę zapotrzebowania na działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego przeprowadzoną wśród uczniów, ich rodziców i nauczycieli? TAK / NIE

8. Czy coroczny program doradztwa zawodowego powstaje w oparciu wnioski z ewaluacji poprzedniego programu realizacji doradztwa zawodowego? TAK / NIE

9. Potwierdzeniem przygotowywania corocznego programu doradztwa zawodowego w oparciu o diagnozę zapotrzebowania i wnioski z ewaluacji są:

a) narzędzie/ narzędzia do diagnozy potrzeb, TAK / NIE

b) analiza wyników diagnozy potrzeb wraz z rekomendacjami do dalszej pracy, TAK / NIE

c) sprawozdanie lub inna forma prezentacji wyników diagnozy – dokument dla zespołu realizującego zadania w zakresie WSDZ, TAK / NIE

d) raport z ewaluacji poprzedniego programu realizacji doradztwa zawodowego, TAK / NIE

e) inne, TAK / NIE

Jakie?

10. Czy w szkole w ramach WSDZ systematycznie realizowane są zajęcia z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (rozwijające kompetencje wskazane w Ramowym Programie WSDZ i zgodne z ramowym planem nauczania obejmującym realizację zadań edukacyjnych z zakresu doradztwa zawodowego w wymiarze minimum 10 godzin dla szkoły branżowej/technikum)? TAK / NIE

10A. Potwierdzeniem systematycznej realizacji zajęć z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego są:

a) zapisy w planie wychowawcy, TAK / NIE

b) zapisy w dzienniku zajęć, TAK / NIE

c) zapisy w sprawozdaniu, TAK / NIE

d) scenariusze zajęć, TAK / NIE

e) bibliografia do zajęć, TAK / NIE

f) wymagania przedmiotowe w ramach przedmiotów: podstawy działalności gospodarczej oraz podstawy przedsiębiorczości (dotyczące treści poruszanych w ramach WSDZ), TAK / NIE

g) program pracy nauczyciela, który realizuje przedmiot, TAK / NIE

h) sprawozdanie komisji przedmiotowej, TAK / NIE

i) inne, TAK / NIE

Jakie?

11. Czy szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z poradnią psychologiczno-pedagogiczną? TAK / NIE

11A. Potwierdzeniem współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną są :

a) podpisane porozumienie, TAK / NIE

b) zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń, TAK / NIE

c) dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty, TAK / NIE

d) sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego, TAK / NIE

e) zapisy w dzienniku zajęć, TAK / NIE

f) informacja na stronie internetowej szkoły, TAK / NIE

g) informacja w mediach (w tym społecznościowych), TAK / NIE

h) inne, TAK / NIE

Jakie?

12. Czy szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z placówką doskonalenia nauczycieli? TAK / NIE

12A. Potwierdzeniem współpracy z placówką doskonalenia nauczycieli są:

a) podpisane porozumienie, TAK / NIE

b) zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń, TAK / NIE

c) dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty, TAK / NIE

d) sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego, TAK / NIE

e) zapisy w dzienniku zajęć, TAK / NIE

f) informacja na stronie internetowej szkoły, TAK / NIE

g) informacja w mediach (w tym społecznościowych), TAK / NIE

h) inne, TAK / NIE

Jakie?

13. Czy szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z pracodawcami z lokalnego rynku pracy ? TAK / NIE

13A. Potwierdzeniem współpracy z lokalnymi pracodawcami są:

a) podpisane porozumienie, TAK / NIE

b) zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń, TAK / NIE

c) dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty, TAK / NIE

- d) sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego, TAK / NIE
- e) umowy z pracodawcami, TAK / NIE
- f) dokumentacja praktyk zawodowych, TAK / NIE
- g) sprawozdania z uczestnictwa w targach dla różnych branż, TAK / NIE
- h) zapisy w dzienniku zajęć, TAK / NIE
- i) umowy patronackie, TAK / NIE
- j) informacja na stronie internetowej szkoły, TAK / NIE
- k) informacja w mediach (w tym społecznościowych), TAK / NIE
- l) inne, TAK / NIE

Jakie?

14. Czy szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z przedstawicielami firm reprezentujących branże, w których kształceni są uczniowie? TAK / NIE

14A. Potwierdzeniem współpracy z przedstawicielami firm reprezentujących branże, w których kształceni są uczniowie są:

- a) podpisane porozumienie, TAK / NIE
- b) zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń, TAK / NIE
- c) dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty, TAK / NIE
- d) sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego, TAK / NIE
- e) umowy z pracodawcami, TAK / NIE
- f) dokumentacja praktyk zawodowych, TAK / NIE
- g) sprawozdania z uczestnictwa w targach dla różnych branż, TAK / NIE
- h) zapisy w dzienniku zajęć, TAK / NIE
- i) umowy patronackie, TAK / NIE
- j) informacja na stronie internetowej szkoły, TAK / NIE
- k) informacja w mediach (w tym społecznościowych), TAK / NIE
- l) inne, TAK / NIE

Jakie?

15. Czy szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z inną instytucją zewnętrzną, TAK / NIE

Jaką instytucją:

15A. Potwierdzeniem współpracy z inną instytucją zewnętrzną są: jest

- a) podpisane porozumienie, TAK / NIE
- b) zaświadczenie, certyfikat ze szkoleń, TAK / NIE
- c) dziennik pracy pedagoga, psychologa lub specjalisty, TAK / NIE

- d) sprawozdanie z pracy pedagoga, psychologa, specjalisty, kierownika szkolenia praktycznego, TAK / NIE
- e) umowa z pracodawcą, TAK / NIE
- f) dokumentacja praktyk zawodowych, TAK / NIE
- g) sprawozdania z uczestnictwa w targach dla różnych branż, TAK / NIE
- h) zapisy w dzienniku zajęć, TAK / NIE
- i) umowy patronackie, TAK / NIE
- j) informacja na stronie internetowej szkoły, TAK / NIE
- k) informacja w mediach (w tym społecznościowych), TAK / NIE
- l) inne, TAK / NIE

Jakie?

16. Czy w szkole są prowadzone działania związane z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego? TAK / NIE

16A. Potwierdzeniem prowadzenia działań związanego z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego są :

- a) poświadczony udział w działaniach na rzecz promocji zawodów, w tym szkolnictwa zawodowego, TAK / NIE
- b) plan szkoleniowy dla nauczycieli, TAK / NIE
- c) sprawozdania z pracy komisji przedmiotowych, TAK / NIE
- d) materiały ze szkoleń przekazane przez prowadzących szkolenia, TAK / NIE
- e) inne, TAK / NIE

Jakie?

17. Czy w szkole jest systematycznie przeprowadzana ewaluacja WSDZ w zakresie wszystkich działań skierowanych do uczniów, ich rodziców i nauczycieli (udzielanej informacji, konsultacji indywidualnych i grupowych zajęć edukacyjnych)? TAK / NIE

17A. Potwierdzeniem systematycznie przeprowadzanej ewaluacji WSDZ są:

- a) narzędzie/narzędzia do ewaluacji (np. Delta plus, ankiety dla uczniów, rodziców, nauczycieli), TAK / NIE
- b) sprawozdanie komisji przedmiotowych i zespołów wychowawców klas z realizacji WSDZ, TAK / NIE
- c) analiza wyników ewaluacji wraz z rekomendacjami do dalszej pracy, TAK / NIE
- d) sprawozdanie lub inna forma prezentacji wyników ewaluacji – dokument dla zespołu realizującego zadania w zakresie WSDZ, TAK / NIE
- e) inne, TAK / NIE

Jakie?

2. Tworzenie i realizacja własnej ścieżki edukacyjno-zawodowej ucznia

1. Czy w szkole zapewnia się uczniom dostęp do usług doradczych służących rozpoznawaniu i nazywaniu własnych zasobów osobistych oraz ich wykorzystaniu w kształtowaniu swojej drogi zawodowej? TAK / NIE

1A. Potwierdzeniem zapewnienia uczniom dostępu do usług doradczych są:

a) dokumentacja realizacji usług doradczych (np. dziennik pedagoga, dziennik psychologa, doradcy zawodowego, teczka klasy, teczki uczniowskie, zapisy w dzienniku, sprawozdania wychowawców klas), TAK / NIE

b) klasowe plany wychowawcze, TAK / NIE

c) informacje na stronie internetowej szkoły dotyczącej dyżuru doradcy lub, w przypadku braku doradcy w szkole, informacja o innych możliwościach uzyskania przez ucznia wsparcia w zakresie planowania kariery, TAK / NIE

d) inne, TAK / NIE

Jakie?

2. Czy szkoła działa w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjności uczniów? TAK / NIE

2A. Potwierdzeniem działania szkoły w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjności uczniów są :

a) zapisy w dziennikach zajęć, TAK / NIE

b) wdrożone projekty młodzieżowe, TAK / NIE

c) sprawozdania z różnych akcji, licytacji, TAK / NIE

d) dokumenty potwierdzające udział w przedsięwzięciach kształtujących postawy przedsiębiorcze, np. dokumentacja dotycząca prowadzenia spółdzielni uczniowskich, TAK / NIE

e) poświadczone uczestnictwo w działaniach na rzecz promocji zawodów, w tym szkolnictwa zawodowego, TAK / NIE

f) publikacja informacji na stronie internetowej szkoły, TAK / NIE

g) informacja w mediach (w tym społecznościowych), TAK / NIE

h) inne, TAK / NIE

Jakie?

3. Czy w szkole są prowadzone zajęcia dotyczące: rekrutacji do szkoły branżowej II stopnia (w przypadku branżowych szkół I stopnia), warunków rekrutacji na studia wyższe (w przypadku techników, KKZ, uzupełnienia kwalifikacji), zapotrzebowana rynku, oczekiwań pracodawców, rozmów kwalifikacyjnych? TAK / NIE

3A. Potwierdzeniem prowadzenia zajęć są :

a) zapisy w planie wychowawcy klasy, TAK / NIE

b) zapisy w dzienniku zajęć, TAK / NIE

- c) program nauczania, TAK / NIE
- d) scenariusze zajęć, TAK / NIE
- e) materiały z zajęć, TAK / NIE
- f) sprawozdanie komisji przedmiotowej, TAK / NIE
- g) inne, TAK / NIE

Jakie?

4. Czy nauczyciele przedmiotów przekazują uczniom informacje na temat zawodów, w których będą mogli wykorzystać wiedzę z nauczanego przez nich przedmiotu? TAK / NIE

4A. Potwierdzeniem przekazywania uczniom informacji na temat zawodów są :

- a) program nauczania, TAK / NIE
- b) protokół/sprawozdanie komisji przedmiotowych, TAK / NIE
- c) inne, TAK / NIE

Jakie?

5. Czy w szkole są organizowane zajęcia pozalekcyjne rozwijające talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju? TAK / NIE

5A. Potwierdzeniem organizacji zajęć rozwijających talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju są :

- a) zapisy w dzienniku zajęć pozalekcyjnych, TAK / NIE
- b) plan i harmonogram zajęć pozalekcyjnych, TAK / NIE
- c) sprawozdanie komisji przedmiotowej, TAK / NIE
- d) informacja na stronie internetowej szkoły, TAK / NIE
- e) informacja w mediach (w tym społecznościowych), TAK / NIE
- f) inne, TAK / NIE

Jakie?

6. Czy w ramach realizacji doradztwa edukacyjno-zawodowego uczniowie tworzą Indywidualne Plany Kariery (IPK)? TAK / NIE

6A. Potwierdzeniem tworzenia IPK są :

- a) Indywidualny Plan Kariery, TAK / NIE
- b)teczka ucznia, TAK / NIE
- c) kontrakt doradczy, TAK / NIE
- d) sprawozdanie doradcy zawodowego, TAK / NIE
- e) sprawozdanie wychowawcy, TAK / NIE
- f) inne, TAK / NIE

Jakie?

7. Czy szkoła wspiera uczniów w sytuacji wątpliwości związanych z wyborem zawodu, nietrafnego wyboru zawodu oraz konieczności dokonania ponownego wyboru ścieżki kształcenia? TAK / NIE

7A. Potwierdzeniem udzielania wsparcia są:

a) zapisy w dzienniku pedagoga, psychologa lub specjalisty (w formie porad czy konsultacji), TAK / NIE

b) modyfikacje Indywidualnych Planów Kariery (IPK), TAK / NIE

c) zapisy w dokumentacji szkolnej dotyczące wszelkich zmian związanych ze ścieżką kształcenia ucznia, TAK / NIE

d) inne, TAK / NIE

Jakie?

8. Czy w szkole funkcjonuje Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa) umożliwiający realizację działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego? TAK / NIE

8A. Potwierdzeniem funkcjonowania SPInKi są:

a) dokument dotyczący utworzenia tego miejsca, TAK / NIE

b) informacja w dokumentacji szkoły (zarządzenie dyrektora szkoły, statut), TAK / NIE

c) spis wyposażenia pomieszczenia, TAK / NIE

d) informacja na stronie internetowej szkoły, TAK / NIE

e) informacja w mediach (w tym społecznościowych), TAK / NIE

f) inne, TAK / NIE

Jakie?

9. Czy szkoła korzysta z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM)?

TAK / NIE

9A. Potwierdzeniem korzystania przez szkołę z oferty szkoleniowej CDZdM są:

a) formularz zapotrzebowania na zajęcia z oferty CDZdM, TAK / NIE

b) informacja w planach pracy pedagoga, doradcy lub wychowawcy, TAK / NIE

c) informacja w dziennikach, TAK / NIE

d) informacja na stronie internetowej szkoły, TAK / NIE

e) protokoły zebrań z rodzicami, TAK / NIE

f) informacja w mediach (w tym społecznościowych), TAK / NIE

g) inne, TAK / NIE

Jakie?

10. Czy w ramach WSDZ nauczyciele informują rodziców o zmianach w kształceniu zawodowym oraz o możliwościach podnoszenia przez ich dzieci kwalifikacji zawodowych w oparciu o realizowaną przez nich ścieżkę kształcenia? TAK / NIE

10A. Potwierdzeniem informowania rodziców są :

- a) zapisy w planie wychowawcy klasy, TAK / NIE
- b) zapisy w dzienniku zajęć, TAK / NIE
- c) protokoły z zebrań z rodzicami, TAK / NIE
- d) materiały dydaktyczno-informacyjne dla rodziców, TAK / NIE
- e) inne, TAK / NIE

Jakie?

11. Czy na stronie internetowej szkoły zamieszczona jest zakładka związana z doradztwem zawodowym? TAK / NIE

12. Czy szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej linki do stron:

- a) CDZdM, TAK / NIE
- b) Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy Aglomeracji Poznańskiej, TAK / NIE
- c) projektu „Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu”, [TAK / NIE](#)
- d) „Szacunu dla zawodowców”, TAK / NIE
- e) Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, TAK / NIE
- f) Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej, TAK / NIE
- g) Ministerstwa Edukacji Narodowej, TAK / NIE
- h) Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej, TAK / NIE
- i) Instytutu Badań Edukacyjnych, TAK / NIE
- j) Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, TAK / NIE
- k) powiatowych urzędów pracy, TAK / NIE
- l) Wojewódzkiego Urzędu Pracy. TAK / NIE

3. Wdrażanie działań służących podnoszeniu jakości kształcenia, w tym współpraca z pracodawcami

1. Czy w szkole monitoruje się osiągnięcia uczniów w cyklu kształcenia? TAK / NIE

1A. Potwierdzeniem prowadzenia monitoringu osiągnięć uczniów są:

- a) informacje pozyskiwane od pracodawcy, TAK / NIE
- b) sprawozdanie wychowawcy, TAK / NIE
- c) wpisy na świadectwach uczniów (zgodne z rozporządzeniem MEN) dotyczące ich szczególnych osiągnięć, TAK / NIE
- d) miejsca w szkole/gabloty przeznaczone do prezentacji osiągnięć uczniów, TAK / NIE
- e) inne, TAK / NIE

Jakie?

2. Czy w szkole bada się losy absolwentów? TAK / NIE

2A. Potwierdzeniem prowadzenia badania losów absolwentów są:

- a) informacje uzyskiwane z biur karier uczelni wyższych, TAK / NIE

b) informacje uzyskiwane ze branżowych szkół II stopnia (w przypadku absolwentów szkół branżowych I stopnia) TAK / NIE

c) informacje z KKZ, TAK / NIE

d) inne, TAK / NIE

Jakie?

3. Czy pracodawcy biorą udział w analizie wyników egzaminów zawodowych? TAK / NIE

3A. Czy wnioski z analizy wyników egzaminów zawodowych są wykorzystywane do ewentualnej modyfikacji programów nauczania, we współpracy z pracodawcami? TAK / NIE

3B. Potwierdzeniem udziału pracodawców w analizie wyników egzaminów zawodowych są :

a) protokół z Rady Pedagogicznej, TAK / NIE

b) sprawozdanie komisji przedmiotowych, TAK / NIE

c) wyniki egzaminu z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej/Izby Rzemieśniczej TAK / NIE

d) sprawozdanie kierownika szkolenia praktycznego, TAK / NIE

e) inne, TAK / NIE

Jakie?

4. Czy pracodawcy biorą udział w doskonaleniu zawodowym nauczycieli, w szczególności nauczycieli kształcenia zawodowego, w zakresie aktualnych rozwiązań technologicznych z danego obszaru kształcenia zawodowego? TAK / NIE

4A. Potwierdzeniem udziału pracodawców w doskonaleniu nauczycieli są:

a) dokumenty potwierdzające uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym, TAK / NIE

b) podpisane porozumienie z pracodawcami, TAK / NIE

c) inne, TAK / NIE

Jakie?

5. Czy w szkole prowadzona jest współpraca krajowa lub zagraniczna służąca podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego? TAK / NIE

5A. Potwierdzeniem współpracy krajowej lub zagranicznej służącej podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego są :

a) umowy o współpracy, TAK / NIE

b) informacje w sprawozdaniach komisji przedmiotowych, zespołów wychowawców klas, koordynatorów współpracy zagranicznej, TAK / NIE

c) publikacje informacji na stronie internetowej szkoły, TAK / NIE

d) protokoły z Rady Pedagogicznej, TAK / NIE

e) informacja w mediach (w tym społecznościowych),

f) inne, TAK / NIE

Jakie?

6. Czy szkoła przygotowuje uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej? TAK / NIE

6A. Potwierdzeniem przygotowywania przez szkołę uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej są :

- a) scenariusze zajęć, TAK / NIE
- b) zapisy w dziennikach zajęć, TAK / NIE
- c) program wychowawczo-profilaktyczny, TAK / NIE
- d) działania uczniów w ramach wolontariatu, TAK / NIE
- e) gablota w szkole, kroniki, itp., TAK / NIE
- f) publikacja informacji na stronie internetowej szkoły, TAK / NIE
- g) informacja w mediach (w tym społecznościowych), TAK / NIE
- h) inne, TAK / NIE

Jakie?

Co sprawia Państwu trudność we wdrażaniu standardów?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Co uważają Państwo za swoją mocną stronę we wdrażaniu standardów?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Bardzo dziękujemy za wypełnienie ankiety.

Załącznik nr 3 Fiszka do analizy zasobów stron internetowych

Czy na stronie internetowej jest zamieszczony(a), opublikowany(a), wskazany(a) / są zamieszczone, opublikowane, wskazane...

- WSDZ (dokument)
- Program wychowawczo-profilaktyczny (dokument)
- Standardy doradztwa zawodowego (dokument)
- Program doradztwa zawodowego na dany rok szkolny (wpis)
- zakładka dotycząca doradztwa zawodowego
- informacja o tym w jaki sposób można się kontaktować z doradcą zawodowym w sytuacji nauki zdalnej
- informacja o tym w jaki sposób można się kontaktować z doradcą zawodowym stacjonarnie (np. godziny dyżurów)
- informacja o innych możliwościach uzyskania przez ucznia wsparcia w zakresie planowania kariery (w przypadku braku doradcy w szkole)
- informacja na temat tego, że w szkole funkcjonuje Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa)
- informacja, że szkoła współpracuje z poradnią psychologiczno-pedagogiczną
- informacja, że szkoła współpracuje z placówką doskonalenia nauczycieli
- informacja, że szkoła współpracuje z pracodawcami lokalnego rynku pracy
- informacja, że szkoła współpracuje z przedstawicielami firm reprezentujących branże, w których kształceni są uczniowie
- informacja, że szkoła współpracuje z innymi instytucjami zewnętrznymi. Jeśli tak, jakimi?
- informacja, że szkoła korzysta z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM)

Czy na stronie internetowej jest zamieszczony link do strony...

- CDZdM
- zakładki Obserwatorium... (OGiRPAP) na stronie Centrum (CDZdM).
- projektu „Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu”
- „Szacun dla zawodowców”
- Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE)
- Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej (OKE)
- Ministerstwa Edukacji Narodowej (MEN) /MENiN
- Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej (WIR)
- Instytutu Badań Edukacyjnych (IBE)

- Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji
- najbliższego powiatowego urzędu pracy (PUP)
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu (WUP)

Czy na stronie internetowej są zamieszczone informacja na temat... (za informację uznajemy np. wpis w aktualnościach w roku szkolnym 2020/2021, oddzielną zakładkę...)

- organizowanych zajęć pozalekcyjnych rozwijających talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju (dotyczy roku szkolnego 2020/2021)
- projektów kształtujących postawy przedsiębiorcze uczniów (np. prowadzenie spółdzielni uczniowskich, promocji zawodów, promocji szkolnictwa zawodowego; dotyczy roku szkolnego 2020/2021)
- prowadzonej w szkole współpracy krajowej lub zagranicznej służącej podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego (dotyczy roku szkolnego 2020/2021)
- działań dotyczących współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej (dotyczy roku szkolnego 2020/2021)
- bieżących działań z zakresu doradztwa zawodowego (np. informacja o spotkaniach z pracodawcami, na temat rekrutacji, oczekiwań pracodawców, zapotrzebowania rynku, uzupełnienia kwalifikacji, rozmów kwalifikacyjnych; dotyczy roku szkolnego 2020/2021).

Czy w opinii osoby sprawdzającej zasoby strony internetowej w/w informacje łatwo było znaleźć (czy są eksponowane, czy nie są „ukryte”)?

Refleksje/ Uwagi

Załącznik nr 4 Fiszka do analizy profili Facebook szkół

Czy strona szkoły - profil szkoły, ma wśród "polubionych" następujące strony/ profile

- poradni psychologiczno-pedagogicznej, z którą współpracuje szkoła
- placówki doskonalenia nauczycieli, z którą współpracuje szkoła,
- pracodawców lokalnego rynku pracy z którymi współpracuje szkoła
- przedstawicieli firm reprezentujących branże, w których kształceni są uczniowie
- innych instytucji zewnętrznych z którymi współpracuje szkoła
- Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE)
- Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej (OKE)
- Ministerstwa Edukacji Narodowej (MEN) /MENiN
- Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej (WIR)
- Instytutu Badań Edukacyjnych (IBE)
- Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji
- najbliższego powiatowego urzędu pracy (PUP)
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu (WUP)

Czy wpisy umieszczone na profilu szkoły dotyczą/ świadczą o tym, że..

- informacji i wydarzeń mających na celu kształtowanie postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych uczniów (np. prowadzenie spółdzielni uczniowskich, promocji zawodów, promocji szkolnictwa zawodowego; dotyczy roku szkolnego 2020/2021)?
- bieżących działań z zakresu doradztwa zawodowego (np. informacja o spotkaniach z pracodawcami, na temat rekrutacji, oczekiwań pracodawców, zapotrzebowania rynku, uzupełnienia kwalifikacji, rozmów kwalifikacyjnych, itp.; dotyczy roku szkolnego 2020/2021)?
- zajęć pozalekcyjnych rozwijających talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju (dotyczy roku szkolnego 2020/2021)?
- w szkole funkcjonuje Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa) (dotyczy roku szkolnego 2020/2021)?
- szkoła korzysta z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM) (dotyczy roku szkolnego 2020/2021) ?
- w szkole jest prowadzona współpraca krajowa lub zagraniczna służąca podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego (dotyczy roku szkolnego 2020/2021)?
- szkoła podejmuje działania we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej (dotyczy roku szkolnego 2020/2021)?